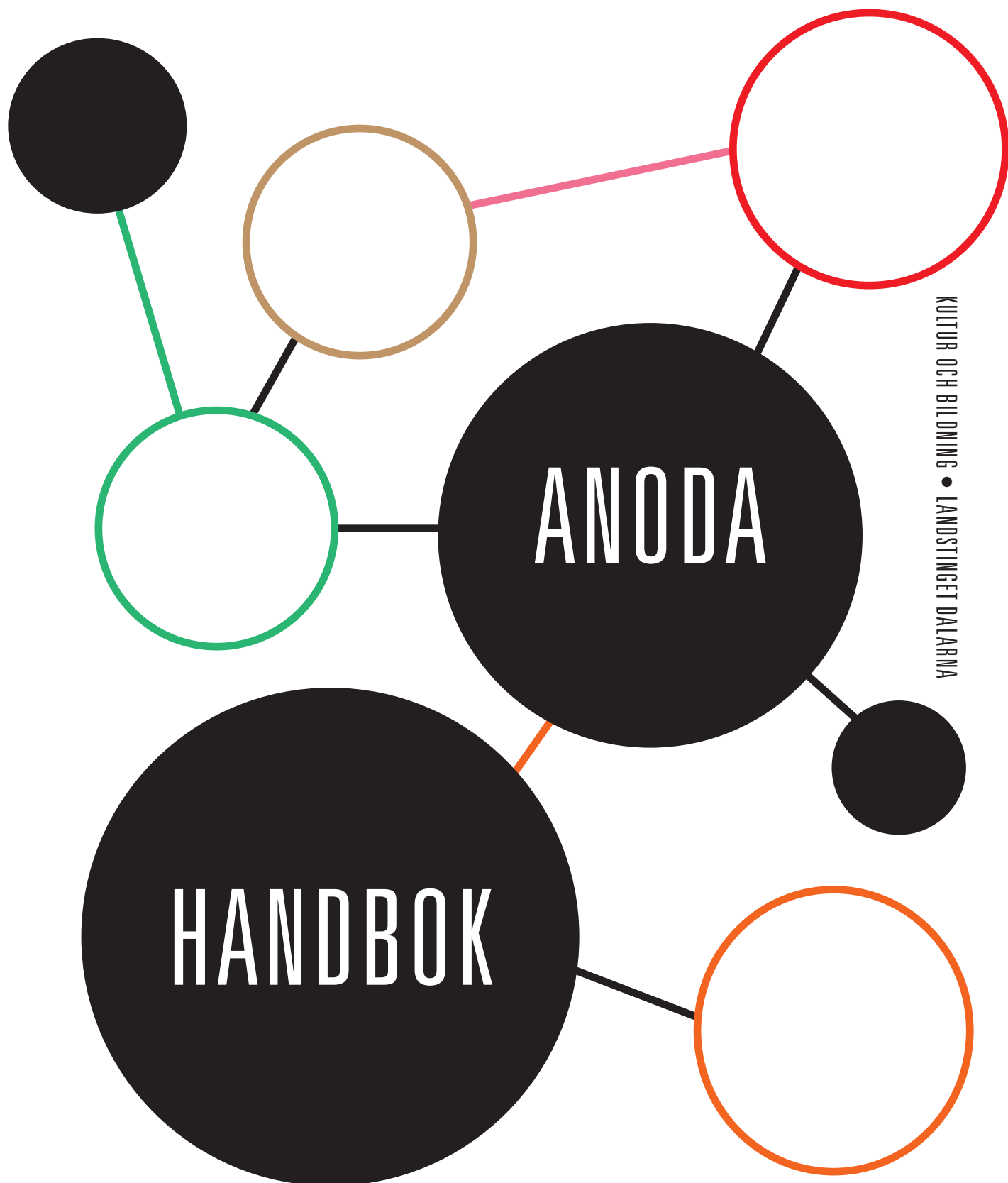

FÖR KULTURENS MÖJLIGGÖRARE

DALARNA

ANODA

ÄLVDALEN

ORSA

RÄTTVIK

MORA

MALUNG-SÄLEN

LEKSAND

FALUN

VANSBRO

GAGNEF

BORLÄNGE

SÄTER

HEDEMORA

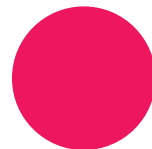
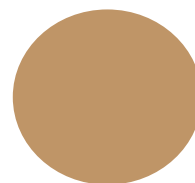
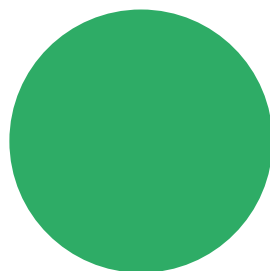
AVESTA

LUDVIKA

SMEDJE-
BACKEN

DANS

UNG
KONST

Vi tror att du är en som gör kultur möjlig.

Kanske är du verksam i skolan. Kanske finns du på ett bibliotek, en fritidsgård eller i en förvaltning. Kanske är du museipedagog, konstnär eller aktivist. Inte sällan är du flera av de här sakerna på en gång i din egen kombination.

Oavsett var du har din verksamhet så utgör den en avgörande del av varför kultur kommer människor till del där du bor. Vi vet att på vägen mot att en föreställningen utspelar sig, en workshop kan gå av stapeln eller en utställning kan upplevas finns oräkneliga timmar av allt det där andra. Det är telefonsamtal, budgetarbete, affischer som ska tryckas, möten, möten, möten, mätning av scendjup och beställning av fika.

Det är ett ofta osynligt arbete men det är lika viktigt som det konstnärliga arbete som det bereder väg för. Det är ett möjliggörande arbete som kan bedrivas mer eller mindre strategiskt. Ibland är en ensam och ibland har en tur en tur att ha andra till hjälp. Ibland vet en precis vad som ska göras och ibland är en ute på okända vatten. Vi har velat lyfta fram och beskriva några delar som vi uppfattar som väsentliga i det här arbetet.

Det här är en text som är tänkt som en exempel-samling och inspirationslåda för dig. Du får använda den precis som du vill. Hoppa över det som inte passar in på din verksamhet. Gör dina egna varianter som passar dig bättre. Texten är en rapport om arbetet med

ANODA Ung Konst och ANODA Dans, pilotprojekt i Dalarna med stöd av Kulturrådet, om regional spridning och utveckling av konst med och för barn och dans för och med alla målgrupper. Det är också en undersökning av vilka byggstenar som är centrala i ett framgångsrikt arbete med en inkluderande, mångsidig och vital kulturell plattform i hela regionen. Vi har försökt att så tydligt som möjligt förmedla våra egna erfarenheter. Samtidigt vet vi att det här bara är en pusselbit. Vi måste hela tiden pröva nya saker, dela erfarenheter med varandra och utveckla nya modeller. Vår förhoppning är att det här materialet kan inspirera till samtal och ett fortsatt utforskande. Du och det du gör är livsviktig för att kulturupplevelser ska komma många människor till del. Vi vet att vi blir bättre, både själva och tillsammans, tack vare det.

Hälsningar, Scen Dans Konst, Landstinget Dalarna

Enheten Scen Dans Konst arbetar gränsöverskridande mellan konstformerna, samtidigt som vi har våra olika spetskompetenser, där kultur för, med och av barn och unga är en viktig del. På Scen Dans Konst arbetar konsulenter inom teater, dans och konst. Vi stödjer och samarbetar med kommuner, professionella kulturaktörer och konstnärer i länet och nationellt, ideella föreningar, skolor, utbildningar, organisationer mm. Genom våra nätverk och kontakter kan vi vara en länk mellan det lokala, regionala, nationella och internationella kulturlivet.

ANODAS LILLA ORDLISTA

Facilitator

facilitator s. ~en ~er

Sådana som låser upp, leder processer, fixar kanellängder och på alla tänkbara sätt gör det möjligt att det som ska hända faktiskt kan hända.

Konst

konst s. ~en ~er

Vi menar många olika konstnärliga uttryck när vi pratar om konst.

Kultur

kultur [-u'r]. ~en ~er

Vi menar konstnärliga uttryck när vi pratar om kultur.

Vi menar inte ett samhälles vanor och ovanor.

Nod

nod s. -en -er

En institution, organisation, förening eller kommun som har potential att utveckla och driva kulturprojekt i samverkan.

Process

process [-ses'] s. -en -er

Pågående satsningar och strategier som löper på, ändrar form ibland och sedan fortsätter.

Projekt

projekt [-jek't även -jek't] s. -et; pl. = •

En avgränsad satsning, oftast med tydligt mål, budget och målgrupp.

Utövare

utövare s. -n; pl. =, best. pl.

Sådana som gör, dansar, spelar, målar, bygger. Kan vara både amatörer och professionella.

Fyll på med egna ord som kan vara bra att förklara för sig själv och andra.

UPPHOVSPERSONER

ANN-JEANETT STÅL

Medarbetare i ANODA Dans och danskonsulent i Dalarna med fokus på dansen som konstart. Arbetar för ett professionellt och levande dansliv i Dalarnas län. Har lärarexamen med legitimation i dans och engelska och även kunskaper i statsvetenskap och företagsekonomi. Dansutbildning från Danshögskolan, Kulturama, Balettakademien och stipendier i New York och Paris.

LOUISE CRNKOVIC-FRIIS

Medarbetare i ANODA Dans och projektledare på SITE. Kvinna, Koreograf, Mamma, Fru och undersökare. Utöver scenproduktioner inkluderar hennes nuvarande arbete forskning i Creative artificiell intelligens med fokus på att tillämpa djupa inlärningsmetoder för koreografi. Hon är också aktiv i att utveckla ett nordiskt nätverk för samtida folkdans.

EMMY ASTBURY

Medarbetare i ANODA Dans och projektledare på SITE. Hon har mångårig erfarenhet från produktions- och turnéverksamhet i Sverige och England. Har arbetat som verksamhetsledare och producent med bland andra Philippe Blanchard och Gunilla Heilborn.

LINA JOSEFSSON

Projektledare för ANODA Ung Konst i dalarna och medarbetare på Avesta Art. Har tidigare arbetat med en förstudie för Dalarnas barncenter och på Kulturparken Småland. Utbildad på Linnéuniversitetet som kulturledare med inriktning mot konstvetenskap.

CAMILLA NYMAN

Medarbetare inom ANODA Ung Konst och kulturkonsulent inom scen, dans och konst med särskilt fokus mot barn/unga. Mångårig arbetslivserfarenhet av barn och ungas kultur och förutsättningar för skapande. Utbildad vid Konstfack och Stockholms Universitet.

PERNILLA GLASER

Författare, förändringsledare och pedagog. Hon har medverkat i utformningen av ANODA som processledare och metodstöd. Pernilla har skrivit kapiteltexterna och redigerat materialet i den här publikationen.

MIA ANDERSSON

Är konstnär, utbildad på Central Saint Martins College i London och på Konstfack. Hon har gjort den grafiska formen och illustrationerna till den här publikationen.

TACK

Stort tack till våra närmaste samarbetsparter inom ANODA Dans: Korda Art in Motion, Kulturenheten Borlänge kommun, Kultur & bibliotek Mora kommun, Kulturenheten Hedemora kommun, Kulturförvaltningen Sätters kommun. I pilotprojekten har vi dessutom samarbetat med Luleå tekniska universitet, Kulturskolan Borlänge, Dalateatern, Falu Teaterförening, Kulturföreningen Welest, Vansbro Teaterförening, Folkmusikens Hus, Kulturen Gagnef kommun, Riksteatern, Vinstragården Hedemora, Finska samrådsgruppen Borlänge kommun, Skonbo AB, Rosa Huset, St. Michaelsskolan, Gemensamma krafter, Tjärnkraft, Kulturcentrum Asken, Kulturen Smedjebacken kommun, Musik i Dalarna samt Rovdjurscenter Orsa Grönklitt.

Stort tack till våra närmaste samarbetsparter inom ANODA Ung Konst: Avesta Art, Kulturcentrum Asken i Borlänge, Rättviks kulturhus, Orsa kulturförvaltning och Grafikverkstad samt Meken i Smedjebacken. Vi vill även tacka Dalarnas museum, Riksutställningar, Grafikens hus, Japansk filmfestival i Leksand, Barnteaterfestivalen i Leksand, Barnens Peace & Love, Hedemora kulturförvaltning, Otilia Adelborgmuseet i Gagnef och ABF-nedansiljan, Studieförbundet NBV i Hedemora för samarbetet under projektets gång.

Med stöd av Kulturrådet.

KULTURRÅDET

HULLER OM BULLER

INNEHÅLL

I den här skriften presenterar vi piloterna i ordning och ganska kortfattat. Du kommer att hitta korta texter om perspektiv och erfarenheter som vi tycker är särskilt viktiga, knep vi har och lärdomar vi dragit. Däremellan finns det korta sammanfattningar av de många piloter vi gjort inom ANODA Dans och ANODA Ung Konst. Om du vill veta mer om någon pilot (eller något helt annat) så hör av dig till oss!

Vad är ANODA? Sid. 9	Skapande söndag. Sid 47
Vad menar vi med en pilot? Sid. 11	Vad är det vi inte vet att vi inte vet? Om vikten av kritiska vänner och att titta runt hörnet. Sid. 49
ANODA Dans och ANODA Ung Konst. Sid. 12	
Avesta Art-konstnärer på sommarturné. Sid. 19	Snowcraft 2 Borlänge. Sid. 50
En viktig grej. Sid. 20	Vilka pratar vi med? Om målgrupper och kommunikation. Sid. 52
Vad gör vi? Om urval och verksamhetsplanering. Sid. 22	Mobilt dansgolv. Sid. 54
Vad har vi? Om förutsättningar och resurser. Sid. 27	Residens - Anna Öberg. Sid. 55
Community - Paloma Madrid. Sid. 29	Fantastiskt. Sid. 56
Salt Quartet & Joseph Sturdy. Sid. 30	När börjar det? Om premiärer och djävulska detaljer. Sid. 58
Residens - Matsesgården. Sid. 31	Residens - Gro Marie Svidal. Sid. 59
Drillflickor Claire Parsons. Sid. 32	Residens - Il Dance & Kajsa Mattas. Sid. 60
Hur ger vi uppdrag? Om inbjudningar och överenskommelser. Sid. 34	Arrangörskap. Sid 62
Residens - aliEn Dance Company. Sid. 39	Turnéslinga. Sid 63
IPad-projektet. Sid. 40	När slutar det? Om utvärderingar och uppföljningar. Sid. 65
My Light Future. Sid. 41	Samtal med Malin Lagergren. Sid. 66
Residens - Lina Lundin. Sid. 43	Hej då. Sid. 67
Vad behöver vi veta? Om process och projekt. Sid. 45	Barn och ungas rätt till kultur. Sid. 68
Snowcraft 1 Orsa. Sid. 46	Utvärderingskort. Sid. 72

KULTUREN I DALARNA LYFTER SVERIGE OCH KULTUREN I VÄRLDEN LYFTER DALARNA

Dalarnas kraft som ledande kulturbärare ligger i ett öppet sinne för nya influenser, som kan stärka, utveckla och förnya kulturarvet.

I Dalarna har barn och unga inflytande över kulturen. Här bor och hit flyttar människor som vill utveckla och ta del av kulturlivet och bildningen.

Här kan kulturskapare och kreatörer leva och verka i en tillåtande och innovativ miljö.

I Dalarna finns kultur och bildning tillgängligt och möjligt för alla och här blomstrar kreativitet och kulturell mångfald utan gränser.

I det moderna Dalarna har kulturen och bildningen kraft att berika individen och driva fram ny utveckling för arbete och attraktivitet.

Dalarna vidareutvecklar och förnyar sin kulturella identitet utan att förlora sin själ.

Ur Dalarnas Kultur och bildningsplan 2016-2018

NATIONELLA KULTURPOLITISKA MÅL

Kulturen ska vara en dynamisk, utmanande och obunden kraft med yttrandefriheten som grund. Alla ska ha möjlighet att delta i kulturlivet. Kreativitet, mångfald och konstnärlig kvalitet ska präglade samhällets utveckling.

För att uppnå målen ska kulturpolitiken:

- Främja allas möjlighet till kulturupplevelser, bildning och till att utveckla sina skapande förmågor.
- Främja kvalitet och konstnärlig förnyelse.
- Främja ett levande kulturarv som bevaras, används och utvecklas.
- Främja internationellt och interkulturellt utbyte och samverkan, särskilt uppmärksamma barns och ungas rätt till kultur.

ANODA

De pilotprojekt som beskrivs i den här skriften sker inom ramen för ANODA.

ANODA är ett kulturpolitiskt utvecklingsprojekt i Dalarna med stöd av Kulturrådet. Syftet är att skapa ett samverkanssystem där kulturprojekt lättare når ut i länet och når fler grupper. ANODA vill också stötta en effektiv arbetsfördelning mellan kommunerna.

ANODA arbetar **platsspecifikt utifrån lokala infrastrukturella och kulturpolitiska mål**.

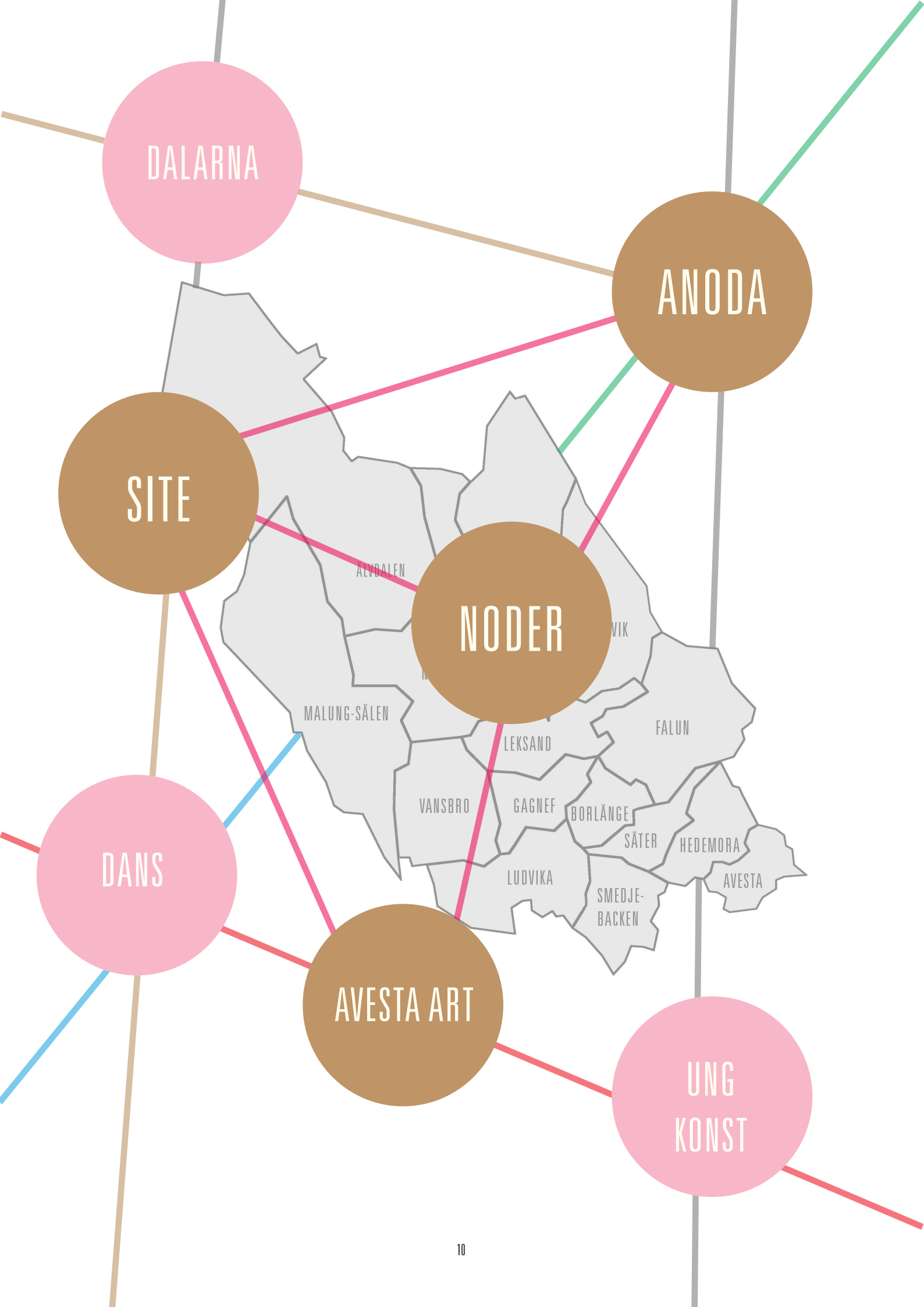
Vidare stimulerar ANODA utvecklingen av **kulturella aktivitetsplatser med ett system som kan initiera, fånga upp och utveckla individuella och lokala initiativ samt inspirera och bygga professionell kulturell kompetens**, dvs förmågan att arrangera, gestalta, uppleva och kontextualisera.

ANODA är lika mycket verksamhet som en ram, ett koncept eller en gemensam plattform där idéer och samarbeten kan landa, spridas och gro.

- Finns de lokala förutsättningarna för kulturprojekt beskrivna?
- Vem inventerar och beskriver de lokala förutsättningarna för kulturprojekt?
- Var kan en hitta materialet?
- Var finns de kulturpolitiska målen beskrivna och hur tillgängliggörs de?
- Är målen för de olika lokala verksamheterna formulerade i relation till övergripande kulturpolitiska mål?
- Finns det mål och strategier för de grupper som inte nås av kultur och de kulturformer som behöver vidare stöd för att utvecklas lokalt?

- Vilka lokala ambassadörer finns som kan ta initiativ och implementera idéer i faktiska nätverk?
- Vad krävs för att stötta lokala nätverk av möjliggörare?
- Vilka resurser är avgörande för att snabbt kunna testa initiativ lokalt?
- Vilka resurser är avgörande för att initiativ och projekt ska få möjlighet att växa långsiktigt och integreras i verksamheter?

- Vilka lokala forum kan driva kulturell kompetensutveckling?
- Vilken samverkan finns och kan utvecklas mellan pedagoger, arrangörer och folkbildningsinstitutioner som t.ex. bibliotek?
- Vilka stödfunktioner från landstinget kan vara till hjälp i kulturell kompetensutveckling?

PILOTER

Med en pilot menar vi ett mindre projekt som fungerar som ett testprojekt. Det kan vara en plats, ett sätt att samarbeta, ett sätt att arbeta med gestaltning eller något annat som är det som en vill pröva och utvärdera. För att en pilot ska bli framgångsrik är det viktigt att så långt som möjligt bestämma vad som ska provas (och ha en idé om det fullskaliga projekt som en framgångsrik pilot kan leda till). Det är en hjälp för piloten om alla som är inblandade vet vad som provas. De bästa piloterna består ofta av deltagare som kan representera olika perspektiv.

En pilot kan ge all möjlig sorts feedback, också och kanske som bäst, helt oväntad sådan. Bestäm ett enkelt system för att samla upp olika sorters resultat. Utvärdera och värdera inte resultatet för snabbt eller för ensidigt. En pilot kan upplevas olika av olika deltagare och ett komplext utfall kräver lite tid och plats för reflektion.

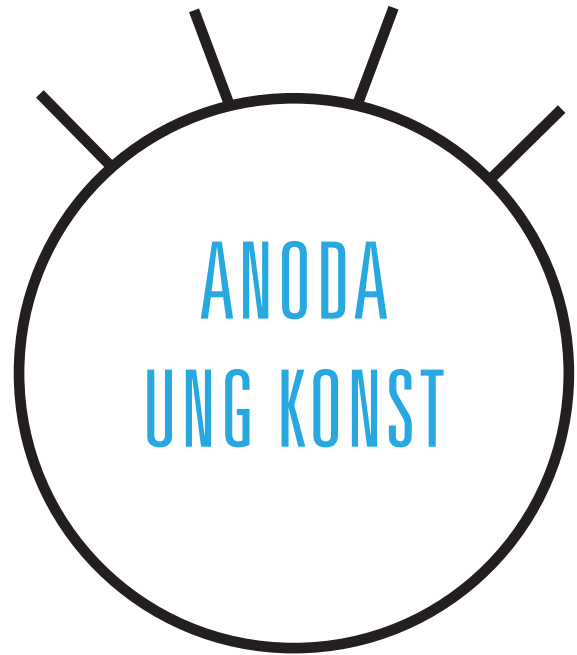
Finns det jämförelsematerial att tillgå?
Andra liknande projekt i Sverige eller utomlands, relevant forskning ...? Det är bra om olika parter får utvärdera en pilot och bidra med sina respektive tankar. En pilot är också ett tillfälle att låta en grupp öva sig på samarbete och etablera en gemensam lärkultur.

Dela med dig av resultatet! Även om det är spretigt och oväntat (framförallt då). Det är en hjälp för andra.

RAMPROJEKT

ANODA har två ramprojekt.

De presenterar vi här:

ANODA DANS

ANODA Dans drivs av enheten Scen Dans Konst på Landstinget Dalarna och startade som ett treårigt utvecklingsprojekt med stöd av Kulturrådet i samarbete med SITE – Produktionshus för scenkonst i Stockholm. Via professionella residens, turnéverksamhet samt regionala och internationella nätverk, arbetar ANODA Dans för en varaktig infrastruktur för att uppleva, förmedla och arbeta med dans i Dalarnas län.

ANODA Dans Dalarna arbetar för:

- Att ta fram en struktur för konstnärer i residens, där professionella danskonstnärer får möjlighet att arbeta i länet. Det gynnar konstnärerna, bidrar till att bygga upp ett arrangörsnätverk och Dalarnas medborgare får möjlighet att möta professionella dansaktörer.
- Att stärka och utveckla ett arrangörsnätverk för att öka möjligheterna att ta del av professionella dansföreställningar samt fungera kunskapsutvecklande kring dans.
- Tillsammans med ANODA Ung Konst bygger ANODA Dans en hållbar regional kulturell infrastruktur genom ett nodsystem i form av nätverk av intresserade parter och mötesplatser. Utifrån nodernas egna villkor och förutsättningar kan utställningar, föreställningar, workshops, seminarier och kunskapsutbyten äga rum inom kultur i allmänhet och dans i synnerhet.
- Tillsammans med ANODA Ung Konst utvecklar ANODA Dans flexibla metoder och modeller som kan ligga till grund för andra regioner, där utbytet mellan det nationella/internationella, det regionala/lokala samt mötet mellan stad och landsbygd ger styrka och hållbarhet.

Samarbetspart: SITE

SITE är en konstnärlig plattform för den professionella samtida scenkonsten, med fokus på dans genom att verka som kunskaps- och produktionshus.

SITE är en plats för konst, kommunikation, möten, nya strukturer och arbetsmetoder.

SITE verkar för hela scenkonstfältet och välkomnar fria scenkonstutövare med en övergripande målsättning att främja konststartens utveckling.

SITE satsar delvis på bredd i projekten, men är också en plattform för projekt som är specifika och riktade mot en spetskompetens.

SITE har som mål att

- Långsiktigt stärka produktionsvillkoren och producentledet för scenkonsten.
- Bygga en mångfacetterad verksamhet som främjar scenkonstens internationella utveckling.
- Stärka branschen att bygga långsiktiga och hållbara infrastrukturer för scenkonsten för enskilda konstnärer, ute i regionerna och internationellt
- Vara modellskapande för andra verksamheter
- Hjälpa till att skapa en starkare ekonomi för scenkonsten bl.a. genom ökad kunskap om olika finansieringsmöjligheter

Vad är ett dansresidens?

Koreografer och dansare skapar ofta sina konstnärliga verk i ett eller flera residens. Konstformen dans har inte en tradition av att ha sin egen scen på det sättet teater ofta har, utan de fria grupperna hyr antingen in sig i en studio eller arbetar i residens när de skapar en ny föreställning. Platser de ansökt om att vara på, eller blivit inbjudna till.

Att vara på ett residens ger en chans att fokusera på arbetet, möta ny publikgrupper och platser. Det ger också residensplatserna en chans att få insyn i det konstnärliga arbetet, öppna upp nya platser för dans och skapa spännande utbyten.

Men vad ett residens innebär kan variera. Om det är residensplatsen som gett koreografen ett uppdrag, som till exempel community arbete - att man arbetar med den lokala befolkningen för att skapa ett projekt specifikt för den platsen, så betalar man självklart för det arbetet. Om koreografen är inbjuden för att arbeta med sitt eget konstnärliga projekt är förutsättningarna annorlunda.

Ett residens inkluderar så gott som alltid en arbetsplats, en dansstudio, teater eller en lokal som kan användas i det syftet - gymnastiksal, konsthall, byggdegård eller kanske en gammal industrilokal. Golvet behöver passa för dans, men det finns också mobila dansgolv som möjliggör fler platser. Ofta inkluderar man ett boende och kanske resa för konstnärerna. Ibland levnadskostnader. Det kan handla om tekniska förutsättningar, marknadsföring, organisation av visningar eller föreställningar. Vissa residens rör också samproduktion, där koreografen får finansiellt stöd.

Hur utbytet med konstnärerna ser ut kan också variera. Kanske gör man publika visningar av processen, kanske återvänder man och spelar den färdiga föreställningen, ger workshops eller inbjuder till samtal. Det beror mycket på var man är i sin konstnärliga process, och vad residenset har erbjudit konstnären.

Under projektet ANODA har vi provat olika former av residens till flera koreografer. Det har blivit många spännande möten under vägen och lett till många lärdomar.

ANODA UNG KONST

ANODA Ung Konst drivs av Enheten Scen Dans Konst på Landstinget Dalarna och startade som ett treårigt utvecklingsprojekt med stöd av Kulturrådet i samarbete med Avesta Art. Genom professionella konstnärer, turnerade utställningsverksamhet samt regionala och internationella nätverk, arbetar ANODA Ung Konst för en varaktig infrastruktur för att uppleva, skapa och arbeta med ung konst i Dalarnas län.

Den konstnärliga kreativiteten, nyfikenheten, processen och det kollektiva skapandet utgör en röd tråd i arbetet med ANODA Ung Konst.

ANODA Ung Konst arbetar för:

- Att vidareutveckla strukturer, nätverk och verksamheter i länet i syfte att öka barn och ungas möjligheter att mötas, skapa och uppleva konst.
- Att ge utrymme för barn och ungas visuella uttryck, tankar och perspektiv i samhället för en hållbar samhällsutveckling.
- Tillsammans med Anoda Dans bygger Anoda Ung Konst en hållbar regional kulturell infrastruktur genom ett nodsystem i form av nätverk av intresserade parter och mötesplatser. Utifrån nodernas egna villkor och förutsättningar kan utställningar, föreställningar, workshops, seminarier och kunskapsutbyten äga rum inom kultur i allmänhet och ung konst i synnerhet.
- Tillsammans med Anoda Dans utvecklar Anoda Ung Konst flexibla metoder och modeller som kan ligga till grund för andra regioner, där utbytet mellan det nationella/internationella, det regionala/lokala samt mötet mellan stad och landsbygd ger styrka och hållbarhet.

Samarbetspart: Avesta Art

ANODA Ung Konst har under projektiden drivits med utgångspunkt från Avesta Art.

Avesta Art huserar i ett gammalt järnverk transformerat till utställningsyta med stor pedagogisk verksamhet.

Avesta Art har i och med kulturplanen 2012 ett regionalt uppdrag att arbeta med samtidskonsten. De fick då också rollen att utveckla och samordna ett regionalt barnbildcenter för att lyfta barns och ungas möjlighet att uttrycka sig konstnärligt.

Barnbildcentret skulle visa upp barns och ungas konst och skapa möten mellan barn, unga och professionella konstnärer. Planen berörde även utvecklandet av en kulturell infrastruktur som genom ett nod-system skulle möjliggöra hela Dalarnas medverkan. Där skulle mötesplatser för barn och unga etableras i syfte att utveckla tankar, idéer och färdigheter inom området. Detta landade i en idé om att skapa ett projekt som under tre år skulle undersöka och arbeta fram en plattform för dessa frågor i Dalarna – ANODA Ung Konst.

Genom en förstudie drogs slutsatsen att projektet skulle bedrivas med hjälp av pilotprojekt och ett antal noder. Former för nätverkande, mobila utställningar, mobila skaparverkstäder, nya platser/forum för barn och ungas konstnärliga skapande och digitala arbetssätt samt ett digitalt barnbildaarkiv skulle undersökas.

Behov och önskemål från noderna (Förstudierapporten)

I kontakten med noderna har det uttryckts önskemål och behov kring:

- Utökat nätverk
- Möta andra som jobbar med samma frågor
- Inspiration, kunskapsutbyte, kompetensutbyte t ex genom seminarier, workshops, besök i varandras verksamheter, digital mötesplats för att dela information och idéer.
- Central funktion som kan samla, driva, initiera och samordna projekt och aktiviteter.
- Stöd för att lyfta frågor på den kommunala politiska arenan och på förvaltning för att stärka området kring barn och konstverksamhet.
- Tid/personal.

PILOT: AVESTA ART-KONSTNÄRER PÅ SOMMARTURNÉ

BERIKANDE
NEDSLAG

VAD: ANODA ville i ett större sammanhang stötta och belysa konstnärlig verksamhet på fritiden och under sommarlovet. I samband med barn-kulturfestivaler, konstkollon och skaparläger lät vi Avesta Art konstnärer turnera till fler noder.

VAR: Smedjebacken, Orsa, Leksand.

MED VILKA: ANODA Ung Konst i samarbete med Konstnärssduon *I skogen ibland* (Jens Peterson Berger och Olov Ylinenpää) besökte Orsa Konstkollo, Smedjebacken Konstkollo, Borlänge Barnens Peace & Love och Avesta Arts familjedag.

HUR: Medel las på gemensam marknadsföring och konstnärer valdes ut, som den sommaren medverkade på Avesta Art som genom projektmedel kunde turnera till de olika evenemangen och göra nedslag. Som en slag förstärkning, berikning.

LÄRDOMAR:

- Viktigt sätta deadline och tydligt om hur info till kalendariet ska se ut. Hädanefter behövs en tydlig tidsplan och mall för info för att hinna få ut det innan vissa evenemang har hunnit passera ...
- Förenkla, förkorta ledet mellan arrangör och konstnär för att undvika missförstånd.
- Samarbetsdokument/avtal underlättar för att tydliggöra roller och ansvar
- Viktig med tydlighet och ansvarsfördelning från första början. Den som initierar projektet är kanske inte samma som "äger" det i slutändan.
- Möjliggörarna/arrangörerna, viktigt att de känner ägarskap om projektet, ex en utställning. Lätt hänt att marknadsföringen hamnar mellan stolarna när fler aktörer är inblandad.
- Till samarbetsdokument: tidsplan för marknadsföring och tydlig ansvarsfördelning.

PILOT: EN VIKTIG GREJ

VAD: En utställning med aktuella serietecknare. Programverksamhet av serietecknare i noderna: Avesta, Gagnef, Smedjebacken och Orsa.

VAR: Dalarnas Museum. Workshops arrangerades i: Gagnef Ottilia Adelborgsmuseet (Lisa Medin), Avesta Art/Verket (Lisa Medin), Orsa Grafik (Anneli Furmark), Meken i Smedjebacken (Sara Olausson). Föreläsning av Bitte Andersson i samarbete med Falu pride på Dalarnas museum

MED VILKA: ANODA Ung Konst i samarbete med Grafikens hus och Dalarnas museum.

LÄRDOMAR:

- Bra erfarenhet av att arbeta med en turnerande utställning i länet, exempel på hur ANODA kan få större spridning av en utställning i noderna.
- Viktig med tydlighet och ansvarsfördelning från första början. Den som initierar projektet är kanske inte samma som "äger" det i slutändan.
- Möjliggörarna/arrangörerna, viktigt att de känner ägarskap om projektet, ex en utställning.
- Lätt hänt att marknadsföringen hamnar mellan stolarna när fler aktörer är inblandad.
- Till samarbetsdokument: tidsplan för marknadsföring och tydlig ansvarsfördelning.

DEM
GÖR
URVALET?

DU?

NÅGON
ANNAN?

HUR?

VAD GÖR VI?

OM URVAL OCH VERKSAMHETSPLANERING

Hur väljs utbud och aktiviteter där du befinner dig? Ibland kan det kännas svårt att hitta olika eller nya konstnärer, föreställningar och format. Ibland kan det vara resurser som inte räcker till det en skulle önska.

Kultur har flera uppgifter. En uppgift är att representera många uttryck, frågor ställs på olika sätt med pensel, fagott, piruett eller monolog. En kan fundera på vilka uttryck som tar mest plats i kulturutbudet och varför. Det är inte säkert att alla uttryck kan ges utrymme på samma sätt men kanske kan fler rymmas om platser används på andra och ibland nya sätt.

Det går att dansa i ett bibliotek, spela teater på ett torg och visa konst i gallerian. Det kan vara roligt att göra en stadskarta och visa var kultur tar plats i närmiljön, i de gemensamma rummen och som resultat av samverkan med civilsamhälle, institutioner och näringsliv. En annan uppgift för kultur är att representera alla människors olika berättelser så gott en förmår.

Checklista

Som kan vara användbar när en reflekterar över sitt utbud

- Har vi i vårt kulturutbud personer med olika hudfärg, storlek och funktionsvariationer?
- Har vi i vårt kulturutbud berättelser som reflekterar olika erfarenheter av genus, sexualitet, familjebildningar och religion?
- Har vi i vårt kulturutbud berättelser som reflekterar erfarenheter av migration och olika språkliga förutsättningar?

Människan föds med behovet av att gestalta sin tillvaro. En målning på grottväggen av en ox är inte samma sak som en ox av kött och blod. Den fyller andra, men lika väsentliga funktioner. Kultur är inte något som behöver läras ut, det är något som behöver tillgodoses. På samma sätt som vi får skador och bristsjukdomar om våra grundläggande behov av rörelse, vila, en bra kost och förebyggande hälsovård inte tillgodoses kan vi få problem till följd av kulturbrist.

Kultur skapar rum för oss att reflektera och konstruera ny förståelse för människor, situationer och begrepp. Vi vet också att den stimulerar samhällsutveckling och attraherar andra näringar. I dag kan forskning visa att vi utvecklas neurologiskt av att aktivera nya delar av hjärnan och att vi genom hela livet kan utveckla vårt sätt att tänka och förhålla oss till varandra. Kultur fungerar som både yttre och inre tillväxtfaktor. Det vi ibland refererar till som smak är en kombination av en mängd saker vi exponerats för, lärt oss och övat. Vi kan fortsätta att utmana och utveckla hur vi upplever saker genom livet.

Det är omöjligt att veta vem som upplever vad, och varför, i olika kulturmöten. Ibland känner vi ett starkt motstånd inför en kulturhändelse men den blir ändå viktig för oss, ibland tar vi ögonblickligen till oss ett nytt uttryck, det är vi människor duktiga på. Det är lätt att gå fel om en börjar förutsätta vad olika målgrupper önskar och behöver. Att be någon säga vad den vill ha kan bli klurigt eftersom det som faller utanför vår erfarenhet kan vara svårt eller helt omöjligt att formulera.

“Visst finns rena fakta men ett modernt samhälle kräver en kritisk analys av dessa fakta. Du måste kunna göra bedömningar av fakta. Det finns teorier som behöver tolkas med hjälp av dina erfarenheter och ditt omdöme. Matematiken och de estetiska språken rymmer symboler som hjälper oss att göra sammanhangen begripliga.”

Ulla Wiklund, skolutvecklare

METODER

Några sätt att arbeta med urval:

(Det bästa är ofta att använda alla och utforska när det passar bäst med vad)

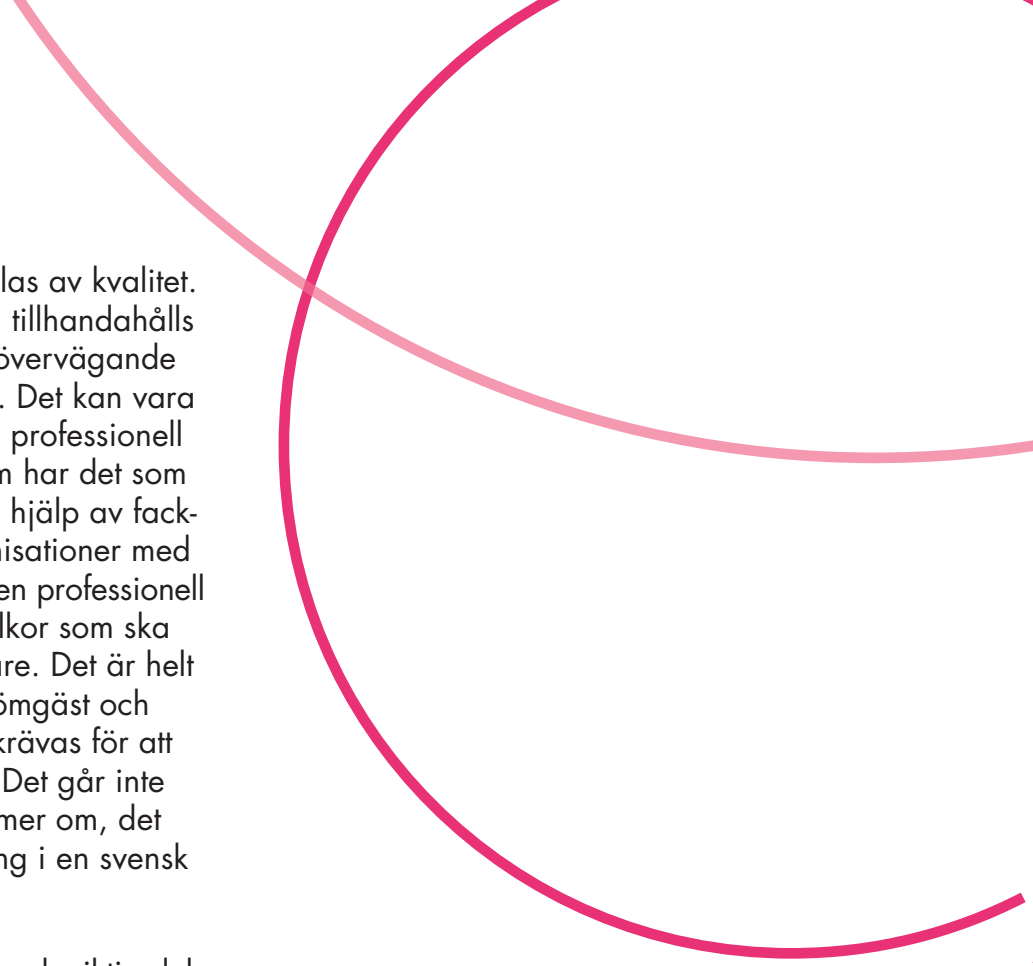
- I dialog med målgrupper (mer om vad som är en målgrupp senare). Det kan vara intressant att praktisera i olika verksamheter och därigenom följa en specifik grupp och lära om hur och vad de har kulturell tillgång till. Jobba extra i mat-affären, agera elev i högstadieskolan och volontär i idrottsföreningen.

- Det kan vara intressant att ställa frågor som inte direkt handlar om utbud utan mer ringar in upplevelser.
Till exempel:

- Berätta om en kulturupplevelse som berörde dig.
- Vad är skillnaden för dig i att uppleva själv och med andra?
- Vad tycker du om att göra själv?
- Vad skulle du vilja prova att göra?
- Vad skulle du vilja uppleva?
- Vad skulle du vilja lära dig mer om?

Undvik gärna att prata om bra och dåligt, vad en tycker om och inte. Kultur ska klappa både medhårs och mothårs och därför blir det mer meningsfullt att prata om olika sorters upplevelser. Förståelse kan ske på många olika nivåer. Förståelse kan vara att bli nyfiken, starkt känslomässigt berörd, få tankar kring ett verk, få tankar kring det egna livet eller samhället, att tycka något starkt, att bli osäker ... Utgå ifrån att allt kan upplevas och förstås av alla.

Fundera på vilka som har kunskaper som ni själva inte har. Kan ni ha en invandrar-förening, en pensionärsklubb, ett ungdoms-hus som remissinstanser för ert utbud? Ställ frågor och gör efterlysningar i olika format. Använd sociala media; "just nu söker vi en konstnär som har ett starkt teknikfokus" "vi vill ha förslag på hur skridskobanan kan användas för kultur på sommaren" etc. Lappar på förenings-lokalens anslagstavla, lokaltidningen eller biblioteket ... Var för ni era samtal med medborgarna?

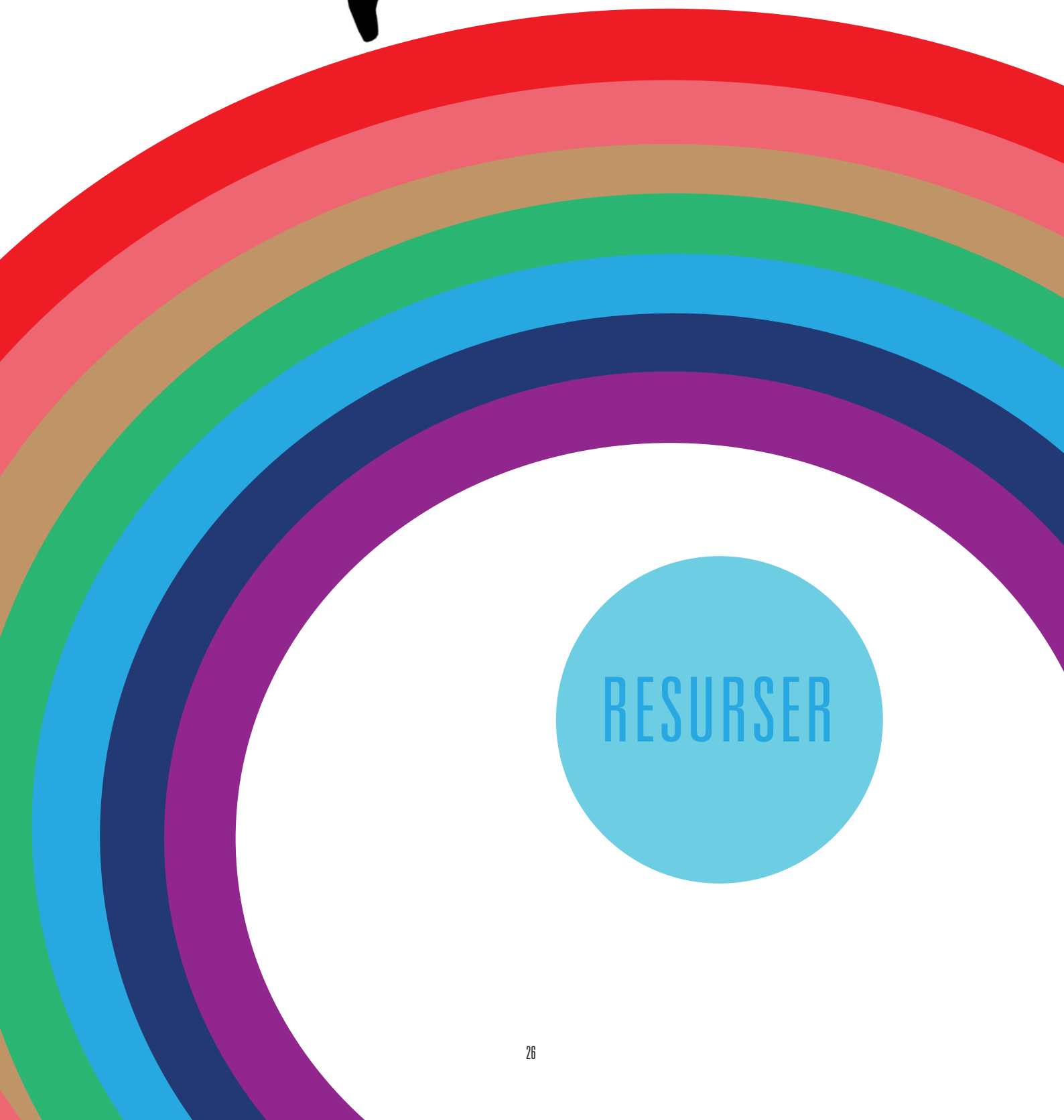

Kulturupplevelser ska präglas av kvalitet. Vad är kvalitet? Kultur som tillhandahålls med offentliga medel ska övervägande bedrivas av professionella. Det kan vara ett kriterium på kvalitet. En professionell kulturutövare är någon som har det som sitt yrke. Det går att få bra hjälp av fackförbund och intresse-organisationer med vad som kan förväntas av en professionell kulturutövare samt vilka villkor som ska uppfyllas av uppdragsgivare. Det är helt ofarligt att kontakta sin drömgäst och fråga hen vad som skulle krävas för att hen ska komma just till er. Det går inte att veta vad din idol drömmer om, det kan vara en hemlig spelning i en svensk småstad.

Amatörer kan vara en stor och viktig del av kulturutbud och kulturliv. Dels genom föreningsliv men också genom olika former av deltagarprojekt som t.ex. Community-Teater. Det kan bli alldeles fantastiskt när professionella och amatörer arbetar tillsammans.

Ibland behövs minimalt med resurser för att ett projekt ska äga rum. Hur identifierar ni pyrande idéer och ansatser i lokalsamhället?

Vilka är kulturloken i din närmiljö? Stampublic som går på allt, duktiga ambassadörer som sprider ordet i alla sammanhang, utövare som idé-genererar och planerar? Hur kan de hjälpa dig att bredda och utveckla utbudet? Och hur tackar du för insatserna?

VAD HAR VI?

OM FÖRUTSÄTTNINGAR OCH RESURSER

Hur definierar ni era resurser där du befinner dig? Ibland kan det vara oklart vad som är att betrakta som en resurs och hur den ska användas. Vissa resurser är öronmärkta, vissa tillhör den egna verksamheten och andra kanske samägs. Det kan vara intressant att fundera över vad som kan räknas som en resurs. Har ni kunskapsresurser till exempel i form av spetskompetens som finns att tillgå inom eller utom verksamheten? Vissa resurser aktiveras i samarbeten. Vilka resurser kan ni aktivera genom att samverka? Vissa resurser är indirekta. Skriver er lokala vårdcentral ut kultur på recept? I så fall är det ju en indirekt resurs för er när ni vill att personer ska bli besökare och deltagare. Finns det resurser som bara behöver ramas in lite för att synas och kunna användas? Skönheten i landskapet kanske? Kan det bli resurser som stärker varandra när de samlas ihop? Till exempel middagspaket med lokala specialiteter+dans+samtal? Kan vissa resurser få ett ökat värde i nya sammanhang? Som en avsmakningsmeny med tio kulturella smårätter serverad i gallerian?

Kan vilja, erfarenhet och kreativitet räknas som resurser? Fundera på hur det kan beskrivas hos er. Ibland kan det vara bra att göra en resursinventering. Vi kan bli väldigt upptagna av vad vi borde skaffa, utveckla och ta reda på. Men att utforska vad vi förfogar över kräver också tid och utrymme.

Ge varandra en stund att beskriva erfarenheter ni har som kan vara relevanta i er verksamhet. Låt alla i verksamheten få tala om sin vilja, vad en har lust med, när och hur ni själva är skapande. Det kommer att ge er inspiration, idéer och kunskap. Och ni kommer att få reda på vad ni faktiskt behöver tillföra.

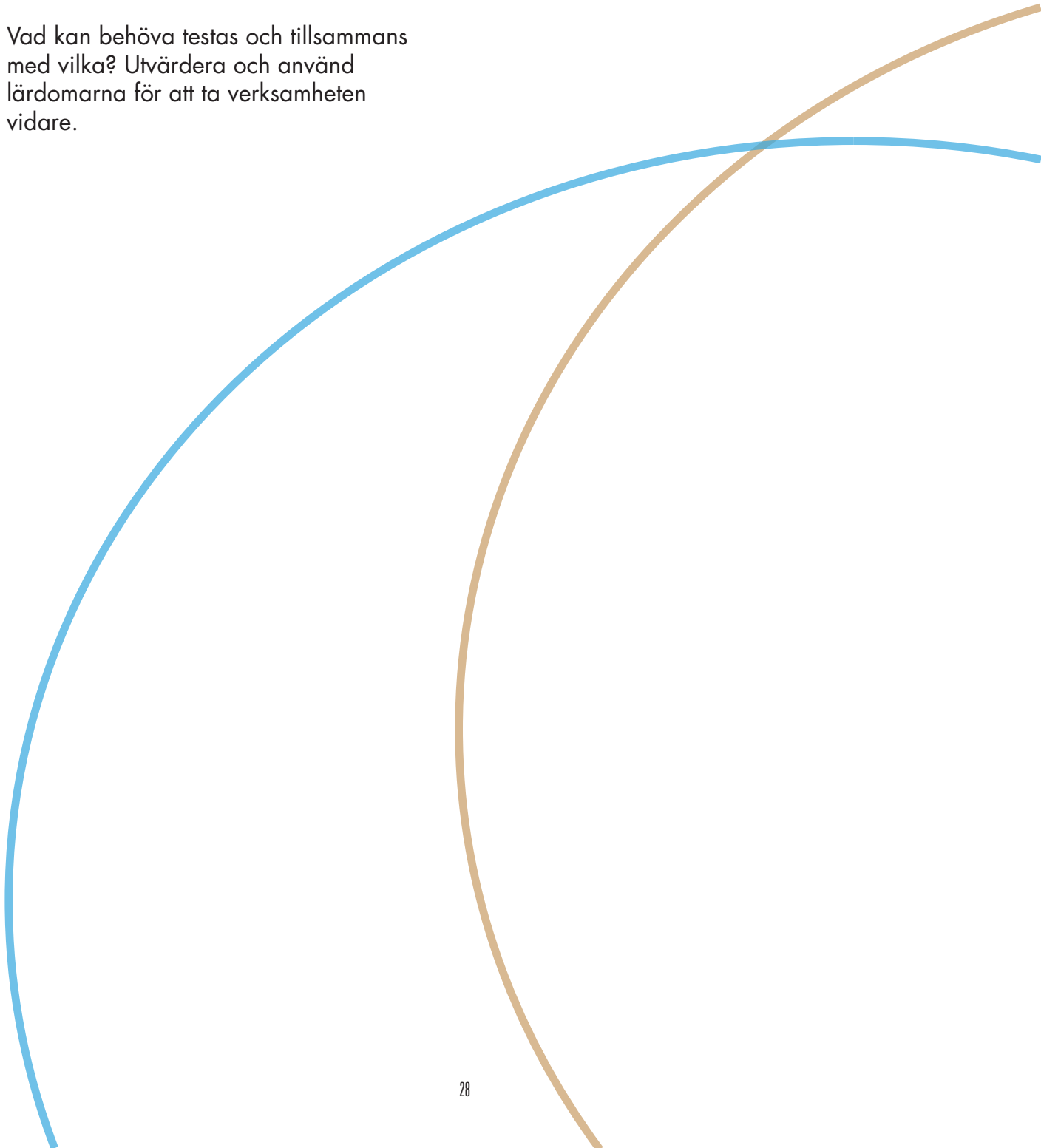
Gör gärna visuella verktyg där resurser och deras hantering syns för alla.

- Det här har vi.
- Det här har vi gjort av med så här långt.
- Det här är vår lust-barometer (vissa resurser är lite ömtåliga och kan finnas olika mycket olika dagar.)
- Det här är resurser vi ska utvinna; ____ på det här sättet; ____.

Att välja vad resurserna ska läggas på kan vara klurigt. Ofta vill en mycket. Det kan vara bra att skapa en mellan-nivå mellan ingenting och fullt utfört. Vi kan kalla det en pilotnivå.

Det är en plats där idéer kan prövas med hjälp av lite resurser för att en ska kunna lära sig av testet och kunna ta de vidare till större projekt. En workshop istället för tio. Två föreställningar istället för en full turné. Ett konstnärssamtal istället för en hel utställning.

Vad kan behöva testas och tillsammans med vilka? Utvärdera och använd lärdomarna för att ta verksamheten vidare.

PILOT: COMMUNITY - PALOMA MADRID

DEN
LOKALA
PLATSEN

VAD: En professionell koreograf samarbetade med frivilliga deltagare från ett bostadsområde. Projektet utgick från och integrerades med den lokala platsen, dess invånare och hade som mål att lyfta fram deras berättelser. Koreografen som arbetade i projektet heter Paloma Madrid och projektet fick namnet "Listen with your eyes".

VAR: Borlänge

MED VILKA: ANODA Dans i samarbete med Borlänge kommun, Gemensamma krafter, Tjänkraft, Kulturcentrum Asken samt Jakobsgården.

LÄRDOMAR:

- När det gäller att genomföra ett Community-projekt, gäller det att förbereda deltagarna grundligt. I det här fallet skulle vi exempelvis ha träffat gruppen under höstterminen exempelvis på svensk-
lektionerna för att förbereda en berättelse.
- Det är också mycket viktigt att nå nyckelpersoner.
- För de individer som hoppade på projektet, blev det en oerhört stark upplevelse för.
- Vad fungerade inte, som vi lärde oss? Vi skulle ha träffat deltagarna kanske under ett halvår för att grunda för att berätta en berättelse med ord. Det är en sak att genomföra dans såsom Friskis och Sveltis men det är en helt annan sak att berätta sin historia med dans.
- Ringar på vattnet. Tjänkraft genomför projektet Integration går som en dans under sommaren 2016.

PILOT: SALT QUARTET & JOSEPH STURDY

VILDA DJUR

VAD: I samband med Musik i Dalarnas "Vinterfest" skapades beställningsverket "I rörelse bland vilda djur" av koreograf Joseph Sturdy till musik av kompositören Isang Yun.

VAR: Föreställningen ägde rum i utställningshallen i Orsa Björnpark, Orsa Grönklitt.

MED VILKA: ANODA Dans i samarbete med Musik i Dalarna samt Rovdjurscenter i Orsa Grönklitt.

HUR: Musiken framfördes av en kvartett från Dalasinfoniettan bestående av Inken Menck, Anders Norén, Tomas Blanch och Manu Berkeljon. Dansarna i föreställningen var Soléne Nusbaum och Victoria Roberts. Utöver föreställningen arrangerades även en workshop i samband med Vinterfest, då danseleverna från estetiska programmet på St. Michaels-skolan i Mora fick träffa och arbeta med dansarna och koreografen.

LÄRDOMAR:

- Viktig erfarenhet av ett samarbete med en av Dalarnas länsinstitutioner.
- Det var bra att nå annorlunda platser, vilket Orsa Grönklitt är. Utställningshallen är mycket användbar med ett trägolv.
- Vad fungerade inte, som vi lärde oss? Det är ett stort arbete att producera en föreställning. Det gick jättebra, men i och med att vi är få som arbetar, och att Scen Dans Konst inte är en producerande instans, är det resurskrävande.
- Vad kommer att finnas kvar i ordinarie verksamhet? I nuläget undersöker Musik i Dalarna och Scen Dans Konst om det finns en möjlighet att i samarbete med andra länsorkestrar, använda sig av samma dansföreställning, men med respektive länsorganisation.

PILOT: RESIDENS — MATSESGÅRDEN

VAD: Residens hos KORDA ART.

VAR: Matsesgården i Stigsbo, Hedemora.

MED VILKA: ANODA Dans i samarbete med Korda Art/Linda Forsman och My Johansson.

HUR: Linda Forsman är koreograf och har sitt säte i Stockholm och i Dalarna, där verksamheten i Dalarna utgår från Matsesgården i Stigsbo. Under detta residens ville vi utgå från Linda Forsmans erfarenhet och från Matsesgården. Vi gjorde ett open call för koreografer, genom sociala medier samt Danstidningen. Den unga koreografen My Johansson valdes ut för ett residens. My har sina rötter i Dalarna och är vidareutbildad på Laban School of Contemporary Dance i London. Projektet avslutades med en visning med samtal för inbjudna strategiska partners för framtida nodarbeten i Hedemora och Borlänge.

LÄRDOMAR:

- Det är mycket värdefullt att ge möjlighet för ung koreograf att möta och få feedback av etablerad koreograf.
- Fungerade mycket fint som forsknings-residens och det var mycket positivt att kunna avsluta första piloten med en visning för möjliga samarbetspartners, som också sedan alla gick in i olika projekt under ANODA.
- Ringar på vattnet: Linda Forsman har senare fått utvecklingsbidrag av Landstinget Dalarna och har etablerat ett residensställe på Matsesgården. Hon kommer även att vara ett nav för ett koreografnätverk i Dalarna med omnejd.

Jag var i ett skede av mitt konstnärskap då jag verkligen behövde skapa och ha möjligheten, tiden, platsen och rummet att fokuserat gå in i kreation. Att få möjligheten att göra det, och i skogen/Dalarna var helt fantastiskt och inget jag behövde fundera över två gånger.

My Johansson, konstnär

PILOT: DRILLFLICKOR CLAIRE PARSONS

RÖRELSE
PÅ
FILM

VAD: Projekt med koreograf Claire Parsons som resulterade i en film - Drillflickor.

VAR: Borlänge

MED VILKA: ANODA Dans i samarbete med Kulturskolan i Borlänge, Borlänge Kommun och Luleå tekniska universitet.

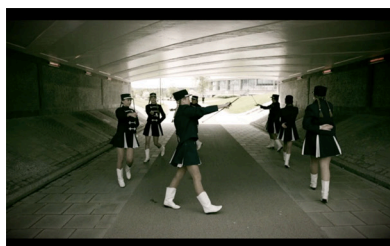

HUR: Borlänge är en etablerad musikstad och därför kändes det intressant att arbeta utifrån ett musiktema. I mötet med Borlänge Kulturskola arbetade Claire Parsons med kulturskolans lärare och elever i Drill, kring hur ett konstnärligt perspektiv på rörelse kan möta ett arbete som utgår från musik och teknisk precision. Mötet dokumenterades i en film, Drillflickor, som filmades av Tina Axelsson. I Claires möte med Luleå tekniska universitets musikutbildning i Borlänge fick eleverna prova på att praktiskt arbeta med rörelse samt fick undervisning i dans- och performance-historia.

LÄRDOMAR:

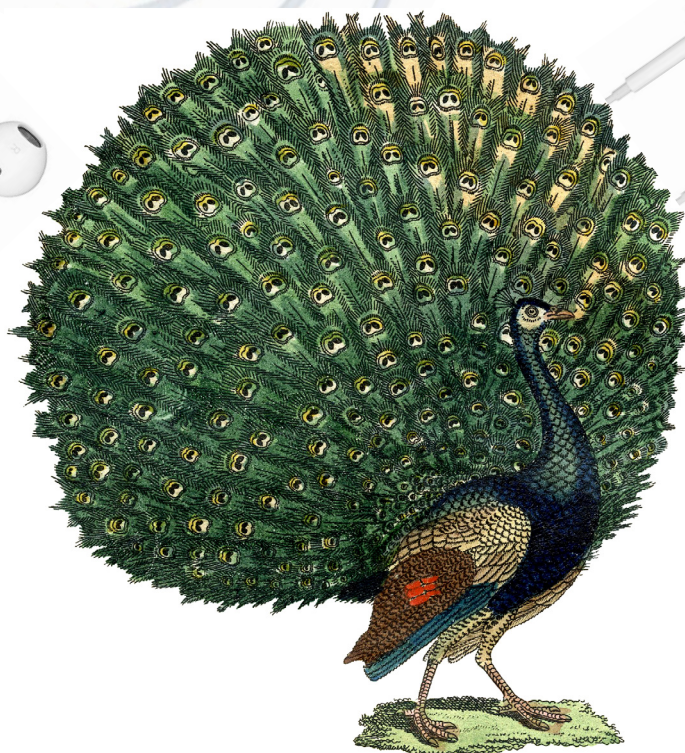
- Inspirerande och bra för sammanhållningen i gruppen Drill att ha delat den här erfarenheten.
- När det är flera parter med i projektet, krävs ordentlig samordning och förberedelse innan start. Det kan lätt bli missförstånd och otydligt för samarbetsparterna.
- Bra och användbart att göra en film som ger en liten inblick i arbetet.

UTÖVARE!

KONTAKTAR
JAG DIG?

ELLER DU
MIG?

HUR GER VI UPPDRAG?

OM INBJUDNINGAR OCH ÖVERENSKOMMELSER

Hur inleder du ett samarbete? Kanske återkommer ni ofta till samma personer och institutioner för olika projekt. Kanske har ni utarbetade rutiner för olika steg i processen. När en bjuder in en kulturutövare kan det vara bra att ha klart för sig varför det är just den här personen och ingen annan som bjuds in. Det här är inte alltid så enkelt som det låter. Kanske är det för att någon sa att just den här personen var duktig på att rita serier med barn. Men om en inte har hunnit skaffa sig en egen uppfattning så be att få titta på material och bjud in till en lära känna-varandra kaffe. Skaffa den information du behöver för att kunna säga "jag bjuder in dig för att du har de här kvaliteterna och arbetar på det här sättet".

Vad är det som erbjuds konstnären? Det vill säga, vari består uppdraget och vilka är förutsättningarna? Det finns en falllucka när det gäller villkor och begränsningar. Ibland kan en önska att villkoren var bättre. Och det kan förstås även den inbjudna konstnären önska. Det finns en risk, att med de bästa föresatser, skapa otydlighet genom att till exempel prata om att det kan tillkomma mer resurser senare. Skriv en tydlig överenskommelse utifrån vad som gäller nu. Öppna inga dörrar i förväg. Vi tror ofta att vi gett varandra information som trots det inte riktigt nått mottagaren. Förmedla gärna det som är viktigt, och lite till, på olika sätt.

Behandla varje person och institution som du samarbetar med som en gäst.

Till exempel:

- Tillsammans med kontraktet, mejla en presentation av nyckelpersoner och kontaktlista.
- Skicka med några bilder på platsen där vad det nu är ska äga rum och staden om hen aldrig varit där.
- Förklara kort hur er verksamhet ser ut så är det lättare att förstå sammanhanget.
- När en kulturutövare kommer in har en ofta massor med tankar om hur evenemanget kan genomföras och presenteras. Det kan vara väldigt mycket värt för verksamheten att ta tillvara det här. Hur kan det göras på ett bra sätt?
- Lyssna med utgångspunkten att era olika perspektiv och erfarenheter berikar.
- Om ni har olika synsätt så gör gärna ett test med en referensgrupp till exempel för att avgöra vad som fungerar bäst, t.ex. kring marknadsföring och kommunikation.

Låt kulturutövaren sitta i förarsätet. Din kunskap ska stötta kulturutövaren i att realisera det hen vill och kan. Passa på att fortbilda dig. Bjud hen på middag och fråga om konstformen, vad som är viktigt för hen, hur skaparprocessen fungerar och be om förslag på andra kulturutövare. Var inte rädd för att störa. Alla blir glada när de får prata om det de älskar. Passa på att koppla ihop kulturutövaren med andra lokala förmågor så kan de inspirera varandra och bygga nätverk för framtiden.

Att det är bra att samarbeta framförs ofta som något självklart men det är det inte alltid. Reflektera tillsammans i din verksamhet kring vad som är ett bra samarbete för er och vad ni uppfattar möjliggör det.

Vad gäller i ett bra samarbete avseende;

- Rollfördelning?
- Kommunikation?
- Målformulering?

De flesta samarbeten har en formell del med avtal som reglerar sånt som tid, ersättning etc. och en informell del som rymmer överenskommelser om möten, feedback etc. Men oftast är det bara den formella delen som kommer på pränt. Det går fint att skriva överenskommelser även om den informella delen. Det kan vara ett stort stöd i processen och kanske extra viktigt i kreativa samarbeten där de här delarna kan ta en stor plats.

INFORMELLA ÖVERENSKOMMELSER

Avtal

_____ och _____ gör projektet _____ tillsammans

Vi fördelar mandat på följande vis;

Vi hanterar feedback så här;

Vi tar hand om vårt lärande så här;

I vårt samarbete är detta särskilt viktigt;

Plats och datum

Namnförtydligande

Namnförtydligande

CHECKLISTA INFÖR AVTALSSKRIVNING

FORMELLA AVTAL

En checklista på saker att tänka på innan du skriver det formella avtalet.

Parter:

Namn och uppgifter om uppdragsgivare/uppdragstagare/samarbetspart.

Ex person-/org.nr, kontaktuppgifter, fakturaadress, kontouppg.

Kolla: har uppdragstagaren F-skatt?

Uppdraget:

Hur ser tidsramarna ut?

Vilka åtagande ingår för respektive part? Specifika gärna övergripande förväntningar och detaljer om leverans/slutprodukt.

Resurser/budget:

Hur mycket skall uppdragsgivaren betala? Vem står för ev merkostnader, material? Hur mycket och vad finansieras av resp samarbetspart?

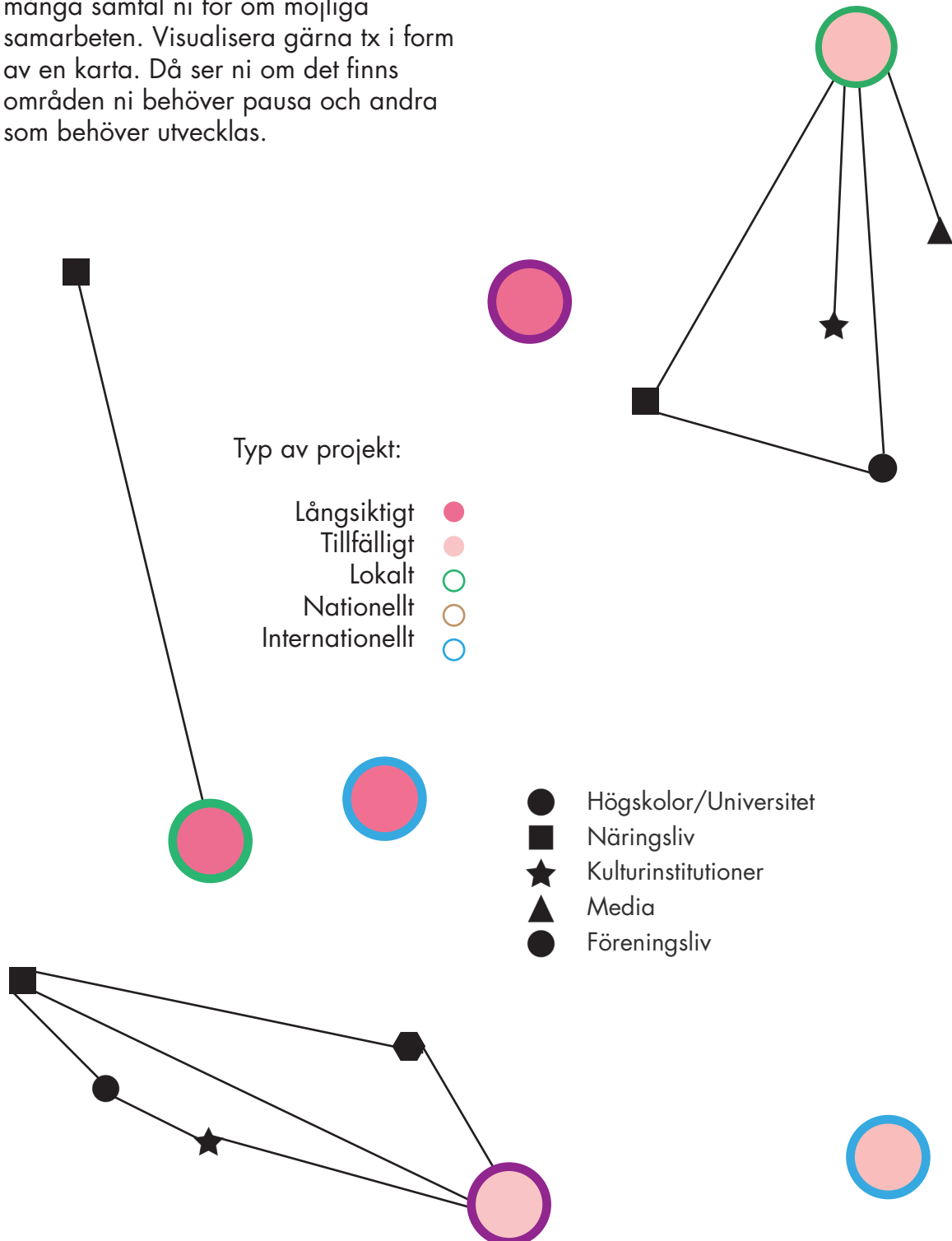
Övriga insatser av part ex särskilda arbetsinsatser, lokal, fika.

Övrigt:

Vem har upphovsrätt till arbetet efter att uppdraget är utfört?

SAMARBETEN

Det kan vara värdefullt att kolla hur många samtal ni för om möjliga samarbeten. Visualisera gärna tx i form av en karta. Då ser ni om det finns områden ni behöver pausa och andra som behöver utvecklas.

PILOT: RESIDENS - aliEn DANCE COMPANY

VAD: Dansresidens med aliEn Dance Company, som arbetar med föreställningen Desamma. Föreställningen riktar sig mot högstadies- och gymnasieelever om hur identitet skapas.

VAR: Maserhallen i Borlänge.

MED VILKA: ANODA Dans i samarbete med aliEn Dance Company, Borlänge kommun Kultur och fritid samt Kulturcentrum Asken.

HUR: Elever i Maserskolan fick möjlighet att träffa gruppen i en workshop, där de fick prova på dans och delar av koreograf. I slutet av residenset genomfördes två öppna visningar där publiken fick se arbetet samt hade ett efterföljande samtal kring dans, vilket leddes av ANODA Dans.

LÄRDOMAR:

- Samarbetspartnerna har återkommit under projektet, så vi skapade en bra kontakt med dom.
- Visningarna var mycket lyckade och gav bra diskussioner, såväl som workshops.
- Visningarna inkluderade publik från lokala skolor såväl som estet-elever från hela länet.
- Bra dansutbildande insatser.
- Projektet fick bra täckning med press, med både radio och tidningar.
- En tydligare fördelning av värdskap samt arbetsområden behöver göras innan projektet startar. Det var många praktiska frågor som dök upp.
- Att ha projektet i en gymnastiksal fungerade fint, men att det saknades många praktiska förutsättningar som ljud var problematiskt och oväntat. Då lokalen inte drevs direkt av någon av samarbetspartnerna så var det många organisatoriska frågor kring vilka utrymmen som fick användas och hur som tog mycket längre tid än väntat. Det framkom också sent att boendet inte hade wifi.

PILOT: IPAD-PROJEKTET

VAD: Pilotprojektet bestod av en utbildning i animering med Ipad med Film i Dalarna.

VAR: Avesta, Smedjebacken, Borlänge, Rättvik och Orsa.

MED VILKA: ANODA Ung Konst i samarbete med de inblandade orterna.

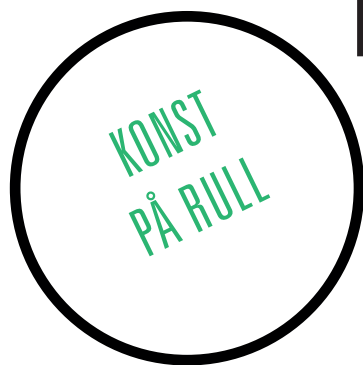
HUR: Genom workshops. Fokus var hur man kan arbeta med iPads för att skapa rörliga bilder och filmer. De program-appar som användes var iMovie som är ett redigeringsprogram för video, och i Stopmotion som är ett animationsprogram för s.k. stopmotion-animation (leranimation, cut-out etc.) Sedan erbjöds workshops i noderna med animatören Malin Almén från Östersund.

LÄRDOMAR:

- Enkelt paket till noderna, utbildning och workshop. Fundera på andra fortbildningar som kan paketeras, via andra institutioner ex Dalarnas Museum, Avesta Art mfl?
- Försök hitta kompetens så nära som möjligt och om man tar in någon utifrån, som ex åker långt planera en turné på flera ställen samtidigt, för att spara inresekostnader. Denna konstnär åkte t o r mellan Östersund och Dalarna under ett år, större delen av budget gick till resor och boende.

PILOT: MY LIGHT FUTURE

VAD: Konstprojekt med konstnären Aleksandra Stratimirovic. Barns tankar omvandlas till ljuskonstverk och visas som en del av den offentliga miljön. Konstverken ger möjlighet till att reflektera över barnens roll i samhället och se deras observationer och visioner om framtiden.

VAR: Avesta, Borlänge, Rättvik, Smedjebacken, Orsa.

MED VILKA: ANODA Ung Konst i samarbete med kulturförvaltningarna i respektive ort.

HUR: Hösten och vintern 2014/2015 genomfördes intervjuer med barn i Avesta, Smedjebacken och Leksand. Intervjuerna var grund för den utställning som visades på Konstnärshuset i januari 2015. För att dela på kostnader ställde jag frågan till noderna om de kunde ta utställningsersättningen, enligt MU-avtal, och att ANODA stod för konsttransporter, elarbeten, marknadsföringsmaterial, koordinering. Under våren och in på sommaren genomfördes även intervjuer med barn i Orsa, Rättvik och Borlänge. Då kändes det viktigt att alla kommuner som skulle ta del av utställningen även hade medverkande barn i konstverken från kommunen.

LÄRDOMAR:

- Genom MLF fick vi bra kontakt med centrumhandlare, mycket positiv respons, bäddar för att genomföra andra konstprojekt på offentliga platser.
- Lång framförhållning krävs för så stora projekt!
- Hitta system för hur skriva avtal med konstnär och fler kommuner/arrangörer samtidigt. Avtalsmall bör tas fram.
- Ett stort och krävande projekt med många personer inblandade. Kräver mycket central projektledning men även mycket av noderna. I noderna krävs det att det finns en lokal projektledare. Mer än bara en mottagare. Den lokala projektledare har ansvar att informera precis som det vore ett helt eget projekt.
- Genomför bara projekt med noder som är 100% med på båten. Samma sak här skriv avtal!
- Curla aldrig fram ett projekt för att det ska se bra ut!
- Tänk igenom vad man vill med en vernissage när ett konstprojekt äger rum på fler offentliga platser, inte i en lokal. Vad kan man göra för att inviga på ett annat sätt? Vad är intressant?

MY LIGHT FUTURE

PILOT: RESIDENS - LINA LUNDIN

KULTUR
FÖR ÄLDRE

VAD: Konstnärsresidens

VAR: Hedemora

MED VILKA: ANODA Dans i samarbete med Lina Lundin, Hedemora kultur enhet och lokala äldreboenden.

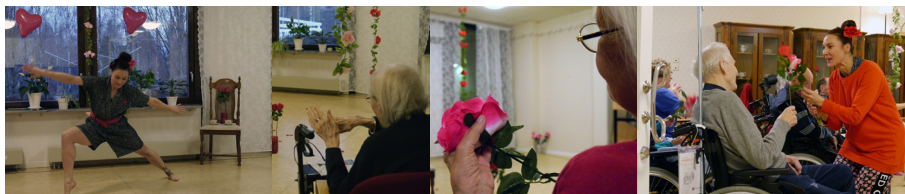

HUR: Koreograf och dansare Lina Lundin från Nomodaco visar föreställningen "Kärleken till Tangon & Karaoken" med efterföljande workshop och samtal samt möten med fokusgrupper på äldreboenden. I samband med residenset påbörjade Lina Lundin research för nästa produktion.

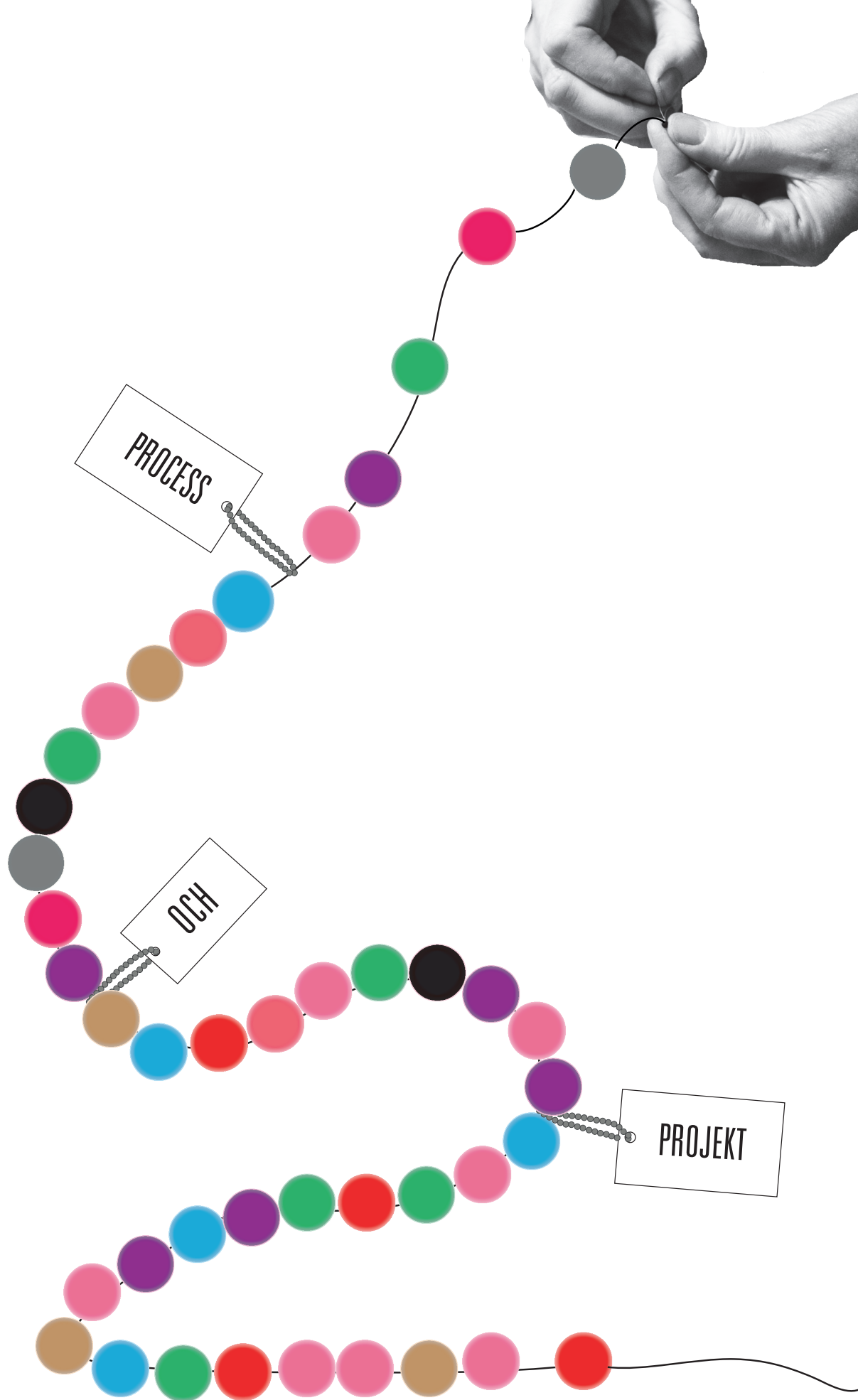
LÄRDOMAR:

- Kommunen efterfrågade kultur inom vården. Det var fint att vi kunde synka dessa önskemål med ett residens utifrån denna vinkling.
- Extra roligt att det rörde sig om en finsk-svensk föreställning, då Dalarna är förvaltningslandsting för minoritetsspråket finska.
- Det var inte så lätt att få tag på äldreboenden, även om de erbjöds en gratis föreställning. Detta har med förankring att göra och inför varje projekt, bör man mer långsiktigt bädda innan man genomför själva aktiviteterna.

Ett residens på annan ort är fantastiskt. Man får en koncentration, ett lugn, nya intryck och nya möten uppstår, intressanta samtal samtalas, och att få ta del av stadens historia och invånarnas förhållande kring mitt ämne bastun, var värdefullt. Allt detta är viktigt för den konstnärliga processen.

Lina Lundin konstnär

VAD BEHÖVER VI VETA?

OM PROCESS OCH PROJEKT

Ett projekt har en definierad början och ett definierat slut och oftast en målbild som ska uppfyllas så gott som det är möjligt. Allt fler organisationer pratar om processer snarare än projekt. Det beror på att de söker metoder som för ihop inre och yttre verksamhet, linjeverksamhet och tillfälliga händelser. En process har ofta större utrymme för att ändra mål och arbetssätt när förutsättningarna förändras. I ett projekt kan det vara så att en vill veta så mycket som möjligt inför starten men i en process kan det räcka med att några saker finns till att börja med. Det kan vara en hjälp att tydligt formulera vad som finns respektive inte finns.

Till exempel; vi vet att projektet ska vara i skolan men vi vet inte om det bara är mellanstadiet eller om det ska vara högstadiet också. Att arbeta både med det kända och det okända ger större möjligheter att slippa forcerade beslut utan istället testa och utveckla tillsammans med konstnärer och målgrupper. En bra processstruktur innehåller täta avstämningar. Gemensamma digitala dokument är en stor hjälp och där finns många bra att välja på. Mål kan så klart finnas i processer också. Det går att ha många mål för olika delar, till exempel mål för hur många och vilka besökare, mål för antal nya besökare, mål för hur arbetet ska gå till, mål för hur kulturhändelsen ska upplevas av deltagare, publik och utövare. Även om olika mål kan vara olika relevanta för olika roller så är det bra om alla känner till alla mål.

PILOT: SNOWCRAFT 1 ORSA

KOLLEKTIVT
SKAPANDE

VAD: Ett pilotprojekt om Minecraft & snöskulptur.

VAR: Orsa Rovdjurspark och Orsa Grönklitt.

MED VILKA: ANODA Ung Konst i samarbete med Orsa kommun och Orsa Grönklitt.

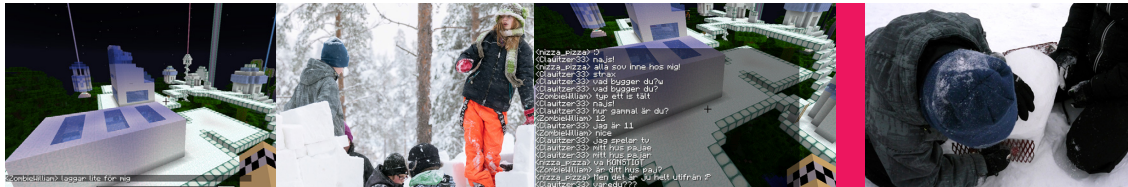

HUR: Barn från Orsa och Leksand bjöds in till onlineträffar i Minecraft för att skissa på skulpturer som de sedan fick förverkliga i konstsnö tillsammans med professionella snöskulptörer. Arrangören informerade i skolklasser och genom föräldrar. Konstnären Yngve Mauritsson handledde skulpturdelen

LÄRDOMAR:

- Det behövs social omsorg och närvaro för att projektet ska fungera.
- Väldigt positiv feedback från deltagarna.

PILOT: SKAPANDE SÖNDAG

VAD: Öppen kurs i illustration för unga med konstnären Cecilia Elgh.

VAR: Hedemora

MED VILKA: ANODA Ung Konst i samarbete med Hedemora kommun och studieförbundet NBV.

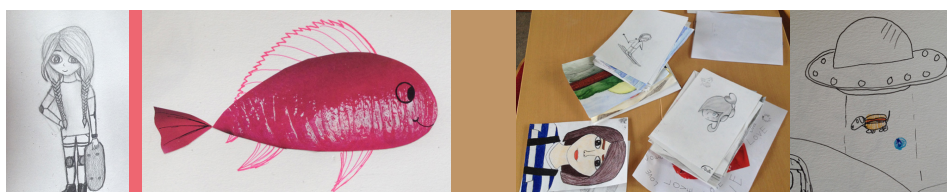

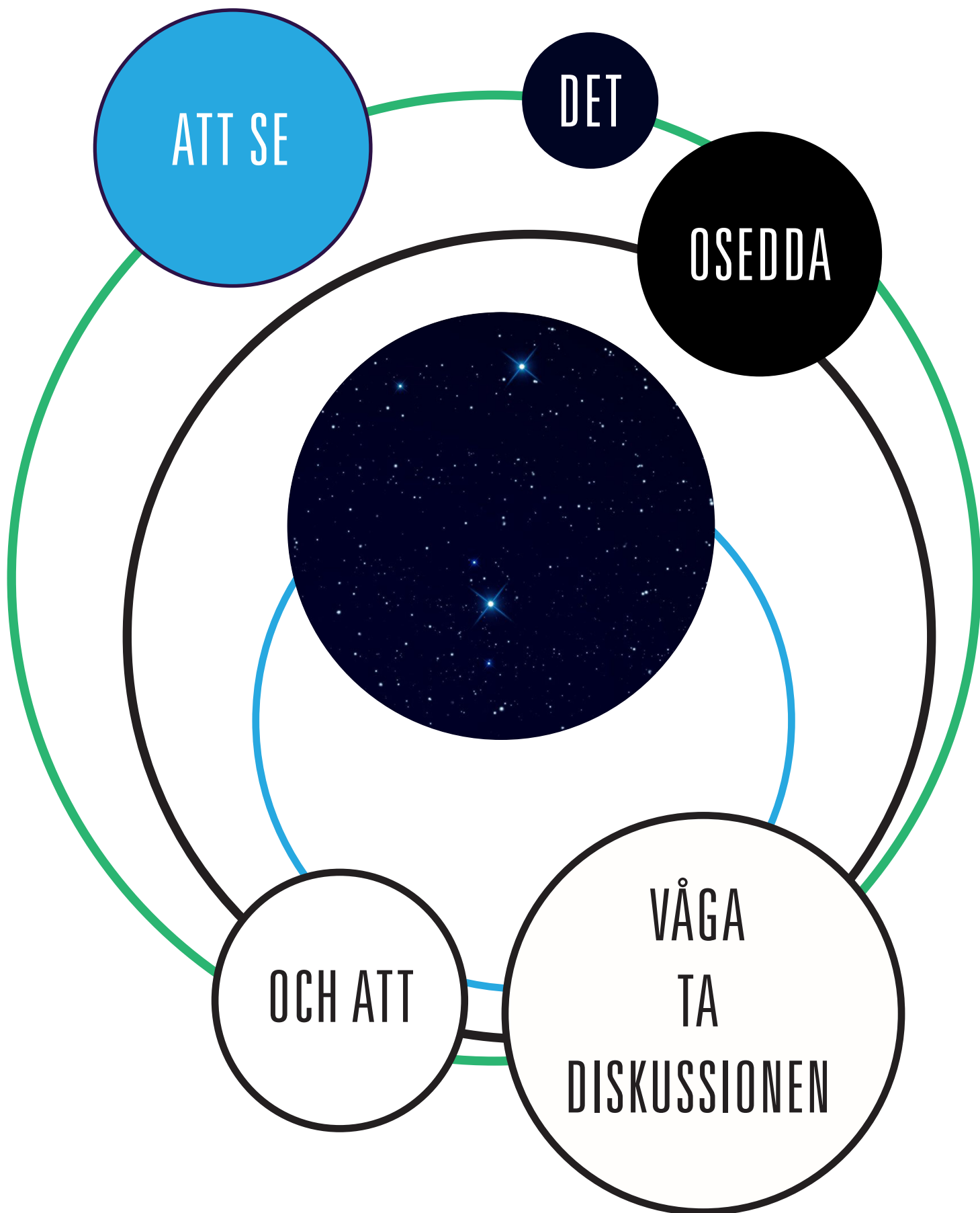
HUR: Under fyra söndagar. Skapande Söndagar i Hedemora var ett resultat av ANODAS Nodutlysning. I början av 2016 gjorde vi en inventering av idéer till konstprojekt att genomföra under våren. Ett sätt att ta vara på nodinitiativ och att hitta nya nodkommuner och nya samarbetsparter/samarbetsformer.

LÄRDOMAR:

- Gick väldigt smidigt, bra konstpedagog mkt lätt att kommunicera med.
- Tror det kan bli återkommande.
- Hedemoras kultursekreterare tog vara på sina elevkultur-ombuds intressen.
- Smidigt organiserat. ANODA finansierade materialet, kommunen cirkeledaren och studieförbundet stod för lokalerna. Perfekt samverkansprojekt!
- Lyckat resultat av ANODAS Nodutlysning. Att skickat ut förfrågan till många aktörer samtidigt i länet om idéer kring konstprojekt och samverkan verkar uppmuntra till att fler inventerar.
- Lyckade projekt ger ringar på vattnet. ANODA är med och startar upp något som om det blir lyckat kan fortsätta på egen hand.

VAD ÄR DET VI INTE VET ATT VI INTE VET?

OM VIKTEN AV KRITISKA VÄNNER OCH ATT TITTA RUNT HÖRNET

De flesta av oss agerar utifrån vad vi uppfattar som gott och lämpligt. Vi använder oss av vad vi har lärt oss både genom var och på vilket sätt vi är uppväxta och hur vi har kompletterat tycke och smak med formella kunskaper. Resultatet blir en blandning vars ingredienser vi delar med andra som har liknande erfarenheter. Det går utmärkt bra att identifiera vilka perspektiv och erfarenheter som är representerade i er arbetsgrupp. Vilka får bestämma? Vem blir tillfrågad? Oftast behöver vi hjälp att hitta den som kan utmana och komplettera med andra kompetenser. Hur arbetar vi med att utmana oss själva? Att ge bort inflytande är att också kompetensutveckla sig själv.

- Kan vi låta en grupp ungdomar ta över planeringen av kulturhändelser?
- Kan vi avsätta trettio procent av budgeten till att arbeta särskilt med att låta nya röster komma till tals?
- Kan vi starta en kulturentreprenörsskola för unga från alla samhällsgrupper?
- Kan vi göra alla evenemang flerspråkiga?
- Kan vi ha en öppen scen där vem som vill får framföra vad som helst?
- Kan vi ha ett expertorgan på tillgänglighet bestående av nyanlända flyktingar?
- Kan vi ha symboliskt vita fläckar och tomma stolar för alla med funktionsvariationer som inte syns på scenen, duken, i publiken?
- Kan vi låta verksamheten utvärderas av RFSL unga, Unga Rörelsehindrade och andra viktiga samhällsföreträdare?

PILOT: SNOWCRAFT 2 BORLÄNGE

SKULPTUR
PÅ TORG

VAD: Ett pilotprojekt om Minecraft & snöskulptur.

VAR: Borlänge

MED VILKA: ANODA Ung Konst i samarbete med ABF, Unga Örnar, Barnens Peace & Love och Borlänge kommun.

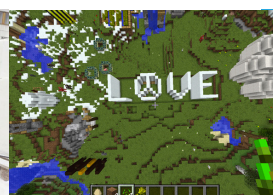
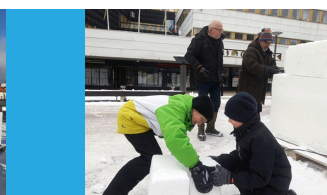
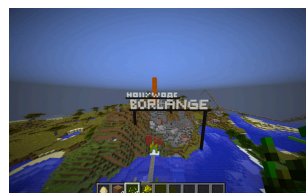

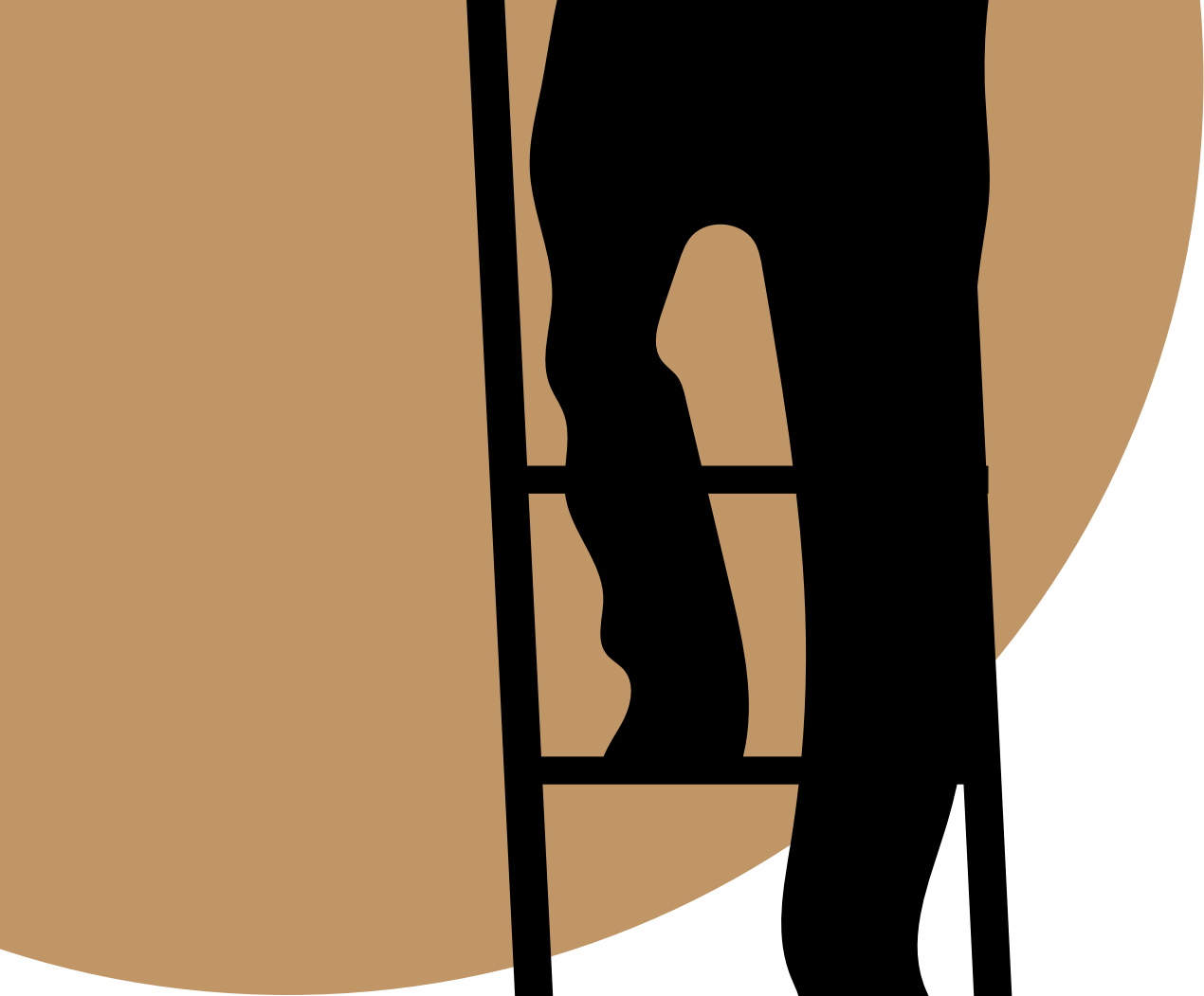
HUR: Barn från Borlänge bjöds in till onlineträffar i Minecraft för att skissa på skulpturer som de sedan fick förverkliga i konstsnö tillsammans med professionella snöskulptörer. Arrangören informerade i skolklasser och genom föräldrar. Konstnärerna Yngve Mauritsson och Roland Backlund handledde skulpturdelen.

LÄRDOMAR:

- I större samarbetsprojekt, som Snowcraft, bör en org/person ha ett slags övergripande ansvar, en huvudarrangör.
- Tydliggöra roller och de olika organisationernas ansvar och uppgifter.
- Hitta det som passar varje enskild org. bäst.
- I större kommuner blir arbetet med noder mer komplicerat, ibland får man betrakta en stor kommun som ett eget nodsystem.
- Återigen, mycket viktigt att nå ut till föräldrarna för att nå barnen. Hur når vi de barn som inte har lika engagerade föräldrar? Rikta oss till fritidsledare? Lägga evenemanget på en annan plats?

___ VEM ___ VILL DU ___ NÅ?

VILKA PRATAR VI MED?

OM MÅLGRUPPER OCH KOMMUNIKATION

Med målgrupp menas de som ett projekt riktar sig till. Ofta är det en förutsättning för finansiering att det finns en målgrupp. Att definiera en målgrupp kan både hjälpa och stjälpa. Alla tolvåringar vill inte se och göra samma sak. En idrottsintresserad tolvåring kan ha mer gemensamt med en parkour-utövande tjugofemåring. En handarbetande tonåring och en knypplande boende på ålderdomshem kan lätt ingå i samma projekt. Så hur ska en fånga in vilka som kan vara lämpliga deltagare och passande publik?

Ett sätt att göra det är att utgå från två axlar. Den ena kan kallas **åtkomst och rättighet**, det är det som regleras av uppdrag och lagstiftning. Vilka har tillgång till att delta och uppleva vilken kultur? Finns olika kulturella uttryck representerade och åtkomliga för olika målgrupper separat eller gemensamt? För att förstå det kan en behöva gruppera in människor efter var de bor, vad de har för ålder, hur enkelt eller svårt det är för de att ta sig till olika platser (och att få plats med tx en rullstol).

Den andra axeln kan kallas **intresse och behov**. Här kan målgrupper formuleras efter vad de är (eller blir) intresserade av och vilka andra personer de kan tycka att det är roligt att möta. (Ibland är det mest intressanta vilka en ska vara tillsammans med i en kulturupplevelse.) Att prata till olika målgrupper utifrån ålder, förmodad etnicitet och könstillhörighet leder till felaktiga kategoriseringar och identitets-beskrivningar.

Finns det en särskild målgrupp i tanken redan från början? Då kan det vara bra att ta med de i samtal om kommunikation direkt. De som har ett gemensamt intresse för tågbanor, bor i samma kvarter, gillar orientering ... har ofta både kanaler och kunskap om hur de vill bli tilltalade. Du kanske hittar ambassadörer i den tänkta målgruppen som kan hjälpa till med kommunikationen. Det kan också bespara en att göra kommunikations-material som inte passar eller behövs.

Vissa målgrupper tar gärna del av mer material i förväg. Till exempel lärare som kanske ska prata vidare om en kulturupplevelse i klassrummet.

Ofta behövs både information, föreställningens längd etc, och något som ger en känsla av vad det är.

Hur ska en beskriva det?

- Låta någon berätta om upplevelsen av den.
- Formulera ett antal frågor som hänger ihop med föreställningen.
- Kommuniera i bilder.
- Gör en checklista för den som ska gå och titta.
- Ge publiken ett uppdrag.
- Visa filmade snuttar.
- Gör en spännande skildring av repetitionsarbetet.
- Kommuniera på flera språk.
- Gör en kostcirkel över olika saker som ingår.
- Eller något helt annat.

Ibland behöver de som ger pengar till en verksamhet få den beskriven för sig. Det kan vara styrgrupper, politiker, andra organisationer etc. Det kan vara bra att beskriva verksamheten utifrån samma två axlar, åtkomst och rättighet och intresse och behov, och koppla de till kvantitativ och kvalitativ utvärdering. En kulturverksamhet måste alltid förstås utifrån dessa olika samtida perspektiv. Det individuella och det gemensamma. Spridning och kvalitet.

PILOT: MOBILT DANSGOLV

TILLGÄNGLIGHET

VAD: Mobilt dansgolv i samband med utställningen In motion.

VAR: På Meken i Smedjebacken.

MED VILKA: ANODA Dans i samarbete med Musik i Dalarnas utvecklingsprojekt Musikteaterprojekt för, med och av barn och unga, ANODA Dans på Enheten Scen Dans Konst, MEKEN i Smedjebackens kommun, lärare och elever från Västerbergslagens Kulturskola. Dansgolvet är konstruerat av Studio CRIT.

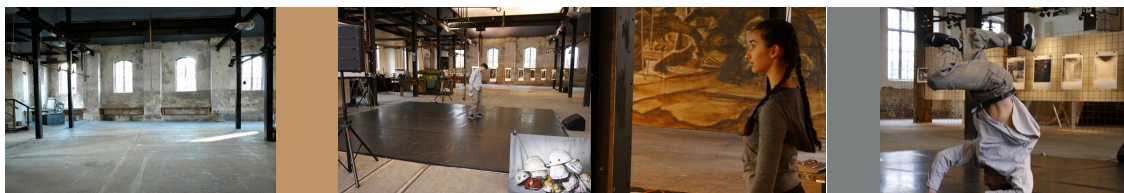

HUR: Utställningen kombinerade Johan Ahlbäcks teckningar med nutida dans. Inom ramen för musikteaterprojektet skapades streetdance-föreställningen In motion av koreograf och dansare Charlie Prag tillsammans med dansarna Arvid Håkansson och Pontus Linder samt Västerbergslagens kulturskolas elever & lärare. På vernissagen framfördes Charlie Prags föreställning live för att sedan visas som film, tillika med Erika Janungers konstfilm Weightless med dansen som uttrycksform, under resterande utställningstid.

LÄRDOMAR:

- Styrkan av samarrangemang.
- Med tanke på arbetet på dansens infrastruktur i Dalarnas län och med anledning av ANODA Dans, har Scen Dans Konst förstärkt projektet med ett mobilt trägolv i moduler, vilket exempelvis kan användas på betong. Detta modulgolv som jackas ihop som pusselbitar, tillsammans med en dansmatta, kan möjliggöra konstupplevelser i det som är Dalarnas styrka, annorlunda spelplatser. Detta medför tillgänglighet för medborgaren i hela länet, där vi inte har vanliga traditionella scener.
- Ringar på vattnet. Under Ahlbäckdagarna i Smedjebacken oktober 2015 föreläste Ann-Jeanett Stål om hur Ahlbäcks skisser förvandlades till dans. Dessutom dansade Mauro Mardones ett solo inspirerat av filmen In Motion.

PILOT: RESIDENS - ANNA ÖBERG

SCENISK
FOLKDANS

VAD: Scenisk folkdans i Mora. Under våren 2016 inbjöds koreograf Anna Öberg för att arbeta med två olika projekt.

VAR: Mora.

MED VILKA: ANODA Dans i samarbete med Anna Öberg och Mora Kommun.

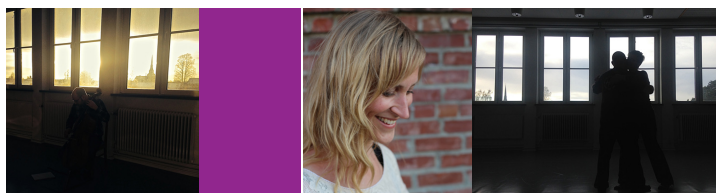

HUR: Dels solot A RHYTHMICAL RETREAT i samarbete med musikern Anders Löfberg och dels ett större projekt tillsammans med dansarna Bert Persson, Lotta Johansson, Ami och Håkon Dregelid samt musikern Ellika Frisell.

LÄRDOMAR:

- Det är ett starkt konstnärligt projekt som det är en styrka för projektet att vara en del av och värdskapet fungerade bra.
- Lokalerna var lite överbokade och det gav inte så bra arbetsro.
- Ringar på vattnet. Scen Dans Konst och Mora kommun är med i förstudien Nordic Folk under hösten 2016/våren 2017 som rör ett nordiskt nätverk i scenisk folkdans. Nordic Folk har stöd av Kulturkontakt Nord och Nordisk Kulturfond.

PILOT: FANTASTISKT

VAD: Barn i hela Dalarna bjöds in att skapa och uttrycka sig kring temat Fantasi/Fanatasivärld, Resultatet blev en workshop och utställning i Rättvik med Hanna Nielsen och en utställning i Avesta Art.

VAR: Deltagarna under dagen kom från Borlänge, Stora Skedvi, Gagnef och Rättvik. Inskickade bidrag kom från ex skolor/förskolor i Avesta, Rättvik och Borlänge.

MED VILKA: ANODA Ung Konst i samarbete med Rättviks kulturhus.

HUR: Barn fick skicka in bilder per post till Rättvik, där en konstutställning skapades med några barn tillsammans med konstnären Hanna Nielsen.

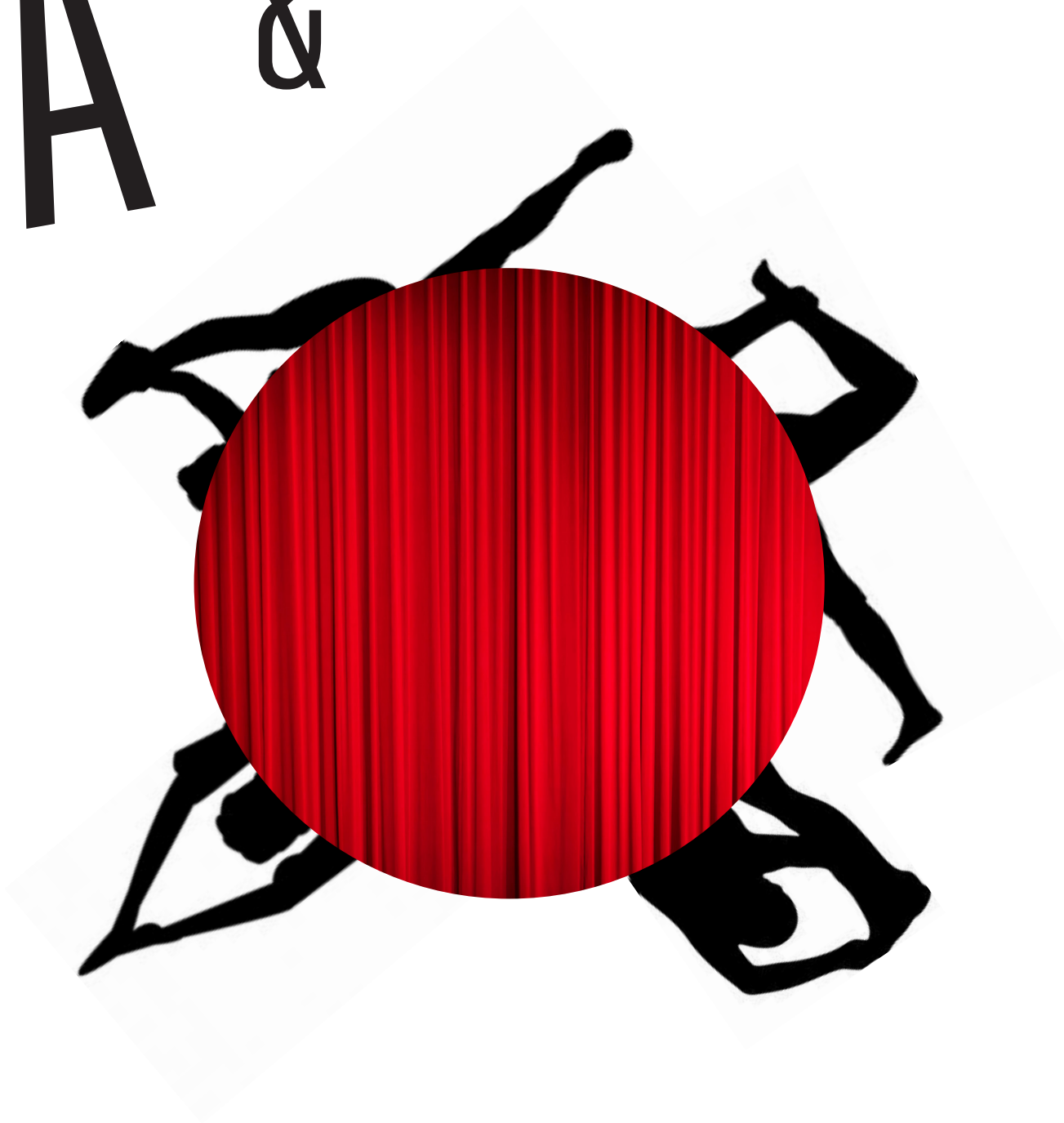
LÄRDOMAR:

- Svårt att nå ut, vi hade en ambition att bjuda in barn från fler orter än Rättvik, workshopen lades på en söndag.
- Svårt att få dit deltagare. Långa avstånd, dåligt med kommunikationer. Lite otydlig marknadsföring.

FÖRBEREDELSE PÅGÅR

A &

NÄR BÖRJAR DET?

PREMIÄRER OCH DJÄVULSKA DETALJER

Premiärnervor kan en ha inför vernissager, workshopar och föreställningar. Är allt på plats? Kommer deltagarna/publiken? En första gång mår bra av tidsmarginaler och omsorg om detaljerna. En hjälp kan vara att gå igenom steg för steg vad som ska hända och passa på att upptäcka saker som vem som ska låsa upp eller fixa ritpapper missats att beslutas.

En författare på besök eller en dansare som just ska värma upp kan bli omåttligt glad av ett fruktfat och lite mineralvatten. Den största tjänst en kan göra den som ska stå i rampljuset är att ge utrymme för lite lugn och återhämtning. Upphetsade samtal och praktiska frågor får gärna ske och ställas någon annanstans. Fråga om det är något som det behövs hjälp med. Många som är vana att hålla tx workshops är också vana att flytta bord på egen hand men det är toppen att få hjälp.

En publik eller en deltagare är just publik och deltagare från det ögonblick hen kommer in i lokalen. Vem tar emot? Hur blir det mysigt att vänta på att det ska börja? Finns det kaffe att köpa? Kan en ladda telefonen under föreställningen? Efter en första gång, tacka ordentligt. Både den som stått på scenen, hållt i workshopen etc och varandra. Glöm ingen.

Fira med något som bubblar.

PILOT: RESIDENS - GRO MARIE SVIDAL

SCENISK
FOLKDANS

VAD: Scenisk folkdans i Mora. Under två veckor i maj 2015 arbetade fyra norska konstnärer på en föreställning med inspiration från folkdansen.

VAR: I Mora.

MED VILKA: ANODA Dans i samarbete med Kulturförvaltningen i Mora Kommun och Gro Marie Svidal. Mora Kommun stod för lokaler och boende. ANODA Dans betalade resor och traktamente.

HUR: Konstnärerna som besökte Dalarna var musiker och dansare Gro Marie Svidal, dansarna Torill Steinjord och Martin Myhr samt regissören Mette Brantzeg. Arbetet som gjordes bygger på ett sceniskt formspråk med utgångspunkt från folkdans, där den norska sägnen om St. Sunniva utforskas. Frågeställningarna har dagsaktuell relevans med tankar kring religion, kärlek och makt, samt vem som äger rätten att definiera sanning. I slutet av residenset bjöd de in till en öppen visning och workshop som ägde rum på Rosa Huset i Mora, som besöktes av ett tjugotal intresserade. Publiken fick delta på en visning där man var en aktiv del i de pågående händelserna i föreställningen bl.a. ingick man själv i dansen. Kvällen avslutades med en workshop i Halling som leddes av Marin Myhr.

LÄRDOMAR:

- Mora kommun kände ett starkt ägandeskap av projektet. Deltog praktiskt vid visningarna.
- Anoda dans har samarbetat med Dalateaterns projekt: Dalateatern goes folk. Dalateatern deltog på den öppna visningen.

PILOT: RESIDENS - IL DANCE & KAJSA MATTAS

VAD: Mellan 26 juli t.o.m. 6 augusti 2015 pågick ett konstnärresidens där inbjudna konstutövare inom dans och konst fick möjlighet att arbeta i Dalarna och under en tid kunde fördjupa sig i sitt konstnärskap.

VAR: På Skönviksområdet i Säter.

MED VILKA: ANODA Dans i samarbete med Kulturen i Sätters kommun, Skönbo AB, Scen Dans Konst, Il Dance och Mentalvårdsmuseum. ANODA Dans gick in med ekonomiska medel i samarbete med Scen Dans Konst Mentalvårdsmuseum gick in med lokaler samt arbetsinsats.

HUR: Deltagande i Säter var danskompaniet ilDance och skulptören Kajsa Mattas. Kajsa Mattas arbetar bland annat i brons och betong. ilDance är ett oberoende och internationellt samtida danskompani med säte i Göteborg, bestående av konstnärssduon Israel Aloni och Lee Brummer. Residenset avslutades med en mötesplats för dans och konst, där dagen bestod av olika programpunkter som dels vände sig till Dalarnas professionella aktörer inom dans och konst och dels till allmänheten. Under dagen kunde danspedagoger i Dalarna delta i en workshop med Lee Brummer, som fokuserade på individualitet i rörelse. Dagen fortsatte med ett seminarium för allmänheten om rum och rörelse - ett samtal med ilDance och konstnären Kajsa Mattas om dansens och konstens förhållningssätt till rummet. Dagen avslutades med en fullsatta dansföreställning - Givin - i Sätters Folkets Hus, där vi fick ta del av två moderna dansverk av konstnärssduon il Dance samt av koreograf Lotem Regev. Denna föreställning färdigställdes alltså av ilDance genom residenset i Säter, men påbörjades veckor innan genom residens i Härnösand och i Vilhelmina. Givin dansades av 10 blivande dansare från professionella dansutbildningar från hela landet. Urpremiären skedde alltså i Säter för att sedan turnera vidare till Göteborg, Stockholm och Härnösand.

LÄRDOMAR:

- För Skönbos del funkade genomförandet bra både vad gällde mat, logi och lokalen, vilken fungerade bra för dansarna.
- Projektet innebar ett lyft för område och folk var väldigt positiva.
- Föreställningen var väldigt bra och en riktig publiksuccé.
- För kommunens del var det bra att Artist in residence och föreställningen kunde läggas in i historisk veckas program. Folk hade koll på att något hände ute på Skönvik och var nyfikna. Den här grejen var något nytt i detta sammanhang.
- Baksidan med att projektet var förlagt vid just denna tidpunkt var att kultursekreteraren var upptagen med andra programpunkter.
- Det var bra för kultursekreterare och danskonsulent att knyta kontakt inför eventuella framtida samarbeten kring dans i Säter.

Fortsättning nästa sida.

! ■ LÄRDOMAR FORTS.:

- Att bjuda hit Ildance och projektet Ilyoung var ett sätt att få mycket att hända för små medel eftersom projektet delvis är finansierat från annat håll och organiserat av koreograferna själva.
- Det publika samtalet på tema Rum och rörelse, som hölls på Mentalvårdsmuseet var ganska välbesökt av länets konstnärer, danspedagoger och andra kulturarbetare. Det blev ett fint samtal med utgångspunkt i själva konsten. Konceptet går att utveckla.
- I och med att detta var ett samarbete som sträckte sig utöver dans, så hade det behövs någon som hade helhetsbilden över både dansen och konsten. Det konstnärliga mötet mellan konsten och dansen, blev mer som att dansare och en skulptör vistas på samma plats. Det konstnärliga mötet blev lidande. Sammanhanget blev otydligt för de inblandade då det varken rörde sig om ett regelrätt samarbete mellan dansare och skulptör eller att de kom hit på lika villkor då dansarna var mitt uppe i att repa färdigt sin nästan klara föreställning.
- För Skönbo var det en utmaning att projektet låg i semestertider med vikarier och sådant. Det är samtidigt väldigt fint för folk att komma hit just när det är sommar.

Många kulturutövare utifrån kom hit. Det ger både inspiration och ny kompetens.

Anette Stengård, kulturchef Sätters Kommun

PILOT: ARRANGÖRSKAP

UTVECKLING

VAD: SE dans – en heldag om dans för arrangörer samt en utbildningskväll med föredrag av Lena Uhlander, producent och kommunikatör.

VAR: SE dans i Lindberghallen i Gagnef. Föreläsning med Lena Uhlander i Mora.

MED VILKA: ANODA Dans i samarbete med Gagnef kommun och Riksteatern. Föreläsningen i samarbete med Kulturen i Mora.

HUR: SE dans riktade sig till arrangörsföreningar i Dalarna. Bodil Persson föreläste om "Dansens många ansikten" där vi fick ta del av tankar kring det samtida danslandskapet. På eftermiddagen fick vi ta del av Riksteaterns föreställning *Who can tell the dancer from the dance*, som följdes av ett samtal om föreställningen vi sett lett av Riksteaterns danschef Mia Larsson. Föreläsningen i Mora handlade om att få nya perspektiv på att marknadsföra dans.

LÄRDOMAR:

- Det var ett viktigt innehåll i föredraget inför den kommande turnén. Det gav upphov till viktiga diskussioner och även praktiska samarbetsplaner mellan parterna. I kvällsföreläsningen uppkom viktiga diskussioner och även praktiska samarbetsplaner inför en gemensam turnéslinga. Närvarandet var dock lågt. Vi borde ha haft krav på deltagande när man ville vara med på den kommande turnéslingan.
- Under SE dans blev det intressanta diskussioner om arrangörernas upplevelse av att välja dans i sitt utbud. Det framkom att det kunde upplevas som svårt att förstå dans, men samtidigt ville många arrangera mer dans.

PILOT: TURNÉSLINGA I DANS

TURNÉ

VAD: Under april 2016 genomfördes en turné i Dalarna med 5 olika arrangörer på 4 platser. Föreställningen hette Fjällets Siare av Västanå teater och spelade för nästan utsålda hus.

VAR: Kulturhuset Rättvik, Dalateatern Falun, Åsens bystuga Älvdalen, Vansbro Kulturhus.

MED VILKA: ANODA Dans i samarbete med Dalateatern & Falu Teaterförening, Kulturföreningen Welest & Älvdalens Kommun, Vansbro Teaterförening & Vansbro Kommun samt Folkmusikens Hus & Rättviks kommun.

HUR: ANODA Dans ville samordna en turné av en dansföreställning för att undersöka om man kunde underlätta för arrangören samt uppmuntra till samarbete mellan orterna. Ett gemensamt pressarbete för föreställningen gjordes samt att vi i samband med föreställningen genomförde en föreläsning av Lena Uhlander, Scenit produktion.

LÄRDOMAR:

- Det är inte lätt att på egen hand arrangera en dansföreställning om den inte ingår i exempelvis en större organisation. En föreställning med norska kompaniet Kartellen med temat scenisk folkdans var planerad, men då de drog sig ur sent fick föreställningen ersättas i sista stund.
- Arrangörsföreningarna upplevde att det var positivt med samordning.
- I och med att föreställningen genom ANODA Dans blev ekonomiskt subventionerad, hade föreningen råd att arrangera denna föreställning fastän den exempelvis inte ingick i Riksteaterns utbud.

Fjällets Siare, Sagan om nåjden Nahkergöörnje. Foto: Olle Hallström

NÄR SLUTAR DET?

UTVÄRDERINGAR OCH UPPFÖLJNINGAR

Vem älskar utvärderingar? De kan vara utmanande att formulera och knepiga att besvara. Ibland upplever vi att det är svårt att fråga det vi verkligen vill veta. Ibland blir de liggande i mejlkorgen fast vi vet att vi borde skicka in de. Ändå vill vi ju så enormt gärna veta om det vi gjort blev så som vi hoppades och vad vi kan lära inför nästa gång. Och vi vill påverka och bidra med våra synpunkter. Få personer tycker att det är roligt att få en enkät i händerna på väg ut från teatern. Ändå kan det vara precis då som vi har chansen att verkligen få ett svar. I alla fall ett första. Välj en fråga eller ett enkelt valbart alternativ som det går att besvara direkt efter en upplevelse. En sorts utvärdering kan vara att erbjuda ett samtal efter en föreställning, konstupplevelse etc. Ett lätt samtal med deltagare eller publik eller en inbjuden gäst som reflekterar kan ge nya ingångar och ytterligare gestalta det just upplevda. En bra utvärdering kan bestå av olika delar vid olika tidpunkter. Fick deltagarna och publiken lämna mejladresser? Kanske kan de tillfrågas om det går bra att ringa upp och ställa några frågor om evenemanget. Kan någon intervjuas lite mer omsorgsfullt. Är det skolklasser som deltagit? Kanske kan en lektion ägnas åt utvärdering i form av reflekterande samtal om det som skett.

En kulturupplevelse är en möjlighet till en mångfald av utforskande och samtal. En dansföreställning kan vara samtal om gravitation och anatomi, musik och läran om sinnena, konst ger rader av nyckelhål genom vilka vi kan blicka in i historiska skeenden, livsöden, kemi, matematik ... - och ge plats för fördjupande samband och nya skapande ögonblick. Ett medskick till publik och deltagare kan vara att ge en lista på pröva själv-tips, inspirerande litteratur, föredrag, filmer ... som relaterar till vad de varit med om. Fråga inblandade konstnärer om tips.

VART SKA VI?

MALIN LAGERGREN OM EN KULTURPOLITISK VISION SOM KAN SPRINGA

Samtal med Malin Lagergren Kultur och bildningschef Landstinget Dalarna.

Pernilla Glaser: Hur tänker Dalarna kring arbetet med politisk styrning för barn och unga? Ni är väldigt tydliga i er kultur och bildningsplan med hur Barnkonventionen är vägledande.

ML: Dalarna har de senaste åren satt ett särskilt fokus på barn och unga, deras delaktighet, tillgång och inflytande, inom många områden. Det är självklart att fortsätta och utveckla det arbetet inte minst på kulturens område. Idag har vi ett samhälle som hotas av segregation och klyftor mellan många olika grupper. Civilsamhällets betydelse ökar och kulturens betydelse har kommit i fokus för att vi helt enkelt inte klarar oss utan. Vi lägger fram en kulturplan med fokus på ungas villkor. Den är beslutad av politiken, men jag tror att våra politiker på alla nivåer och hela tiden behöver bli påminda om barnperspektivet, då det så lätt bara blir läpparnas bekännelser annars.

PG: Vad krävs för att ANODAS gränsöverskridande regionala arbete ska fortsätta att utvecklas?

ML: Om vi ska kunna samarbeta vidare och riva "gärdsgårdarna", så krävs det att insikten hela tiden är med om att ett plus ett är tre. Samverkan måste bli en självklarhet, och det tror jag är möjligt. Från regionalt håll uppmuntrar vi allt

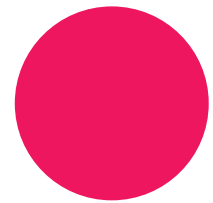
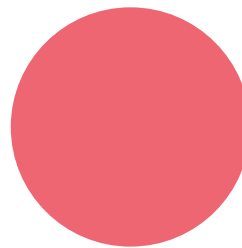
samarbete – mellan skola och kultur, mellan kommuner, med regionala kulturverksamheter, med studieförbunden – och kan bara se fördelar med det.

PG: Vilka förmågor är viktiga när en ska samarbeta?

ML: Jag har upplevt att det är viktigt att ha någon att bolla med. Det kan bli ensamt på lokal nivå och då är det värdefullt att kunna vända sig till någon regionalt som har ett liknande uppdrag. Vi behöver satsa på bra nätverk så att vi inte blir beroende av brinnande eldsjälar. Det räcker att det glöder lite för att det ska kunna bli något bra. Kompetensutveckling, stöd och support samt bekräftelse på att det man engagerar sig för leder någon vart är det som behövs för att inte glöden ska slockna.

PG: Vad är vi på väg mot tror du när det gäller kulturens plats i Dalarna?

ML: Jag vill tro att vi är på väg mot större bredd och tillåtelse. Via folkbildning och kultur kan vi motverka segregation. Sen behöver vi även släppa knätofsen, våga tänka, utmana och ta in det som är nytt för oss och se att tradition och förnyelse faktiskt går hand i hand.

Nu ska vi sluta prata för den här gången. Vi hoppas att du har fått med dig något som du kan pröva, låna, göra om och inspireras av.

Varje gång en gör något så brukar det vara någon grej som en tänker efteråt att det där borde gjorts på ett annat sätt. Det är en balansgång att kunna glädja sig åt det som blev och samtidigt ta vara på det som finns att lära, göra annorlunda och bättre. Vi har lärt oss massor när vi gjort våra piloter. Men nu efteråt tycker vi att vi hade kunnat ta det lite lugnare. Tiden för reflektion och eftertanke finns sällan. Nästa pilot vi gör kanske borde handla om just tid. Vi gör så mycket för att vi vill så mycket.

Du gör så mycket. Och vi vet att du brinner för vad du gör. Vi vet att du stannar en timme extra, hoppar in på helgen och mejlar när du inte är på jobbet. Vi vet att du löser det där med skjutsen och fikabrödet och utskriften för att du vill att det ska fungera och bli bra. Och vi tycker att du är fantastisk och livsviktig.

Vi hoppas att vi kan hjälpas åt att vara rädda om oss. Vi hoppas att vi kan hjälpas åt att minnas att ibland är det pyttesmå saker, en liten paus som gör skillnaden. Det viktiga är ju inte hur allt blir gjort eller ens att allt verkligen blir av. Det viktiga är att vi orkar fortsätta och skapa nya gläntor där vi kan mötas med alla våra sinnen och alla våra språk. Tillsammans ska vi hålla länge.

Till slut har vi bara börjat.

UR: BARN OCH UNGAS RÄTT TILL KULTUR

BARNOMBUDSMANNEN OCH KULTURRÅDET B12006:02

I varje kommun, landsting och region bör det finnas:

Ett systematiskt arbete med att tillhandahålla lämpliga och lika möjligheter för kulturell och konstnärlig verksamhet.

En möjlighet för barn och ungdomar att komma till tals när beslut fattas om kultur.

Ett kulturellt utbud skapat speciellt för barn och unga.

En möjlighet för barn och ungdomar att själva skapa i olika former och att ta del av andra barns och ungdomars kulturella och konstnärliga uttryck.

Ett kulturellt utbud tillgängligt för alla barn och unga.

Här är ett antal frågeställningar att fundera över på vägen mot att skapa förutsättningarna:

Hur ser vår strategi ut i kommunen, landstinget eller regionen för hur alla barn och unga ska få lika möjligheter till kulturell och konstnärlig verksamhet, oavsett ålder, kön, språk, religion, nationellt, etniskt eller socialt ursprung, bostadsförhållanden eller funktionshinder?

Hur är de långsiktiga målen när det gäller barn- och ungdomskultur formulerade? Är de rimliga, mätbara och formulerade i samråd med barn och unga?

Hur planeras budgeten för barn och ungdomskultur? Stödjer även tidsbegränsade insatser de långsiktiga målen? Särredovisas den andel av kulturbudgeten som går till barn- och ungdomskultur?

Gör kommunen barnkonsekvensanalyser inför alla beslut som rör barn och unga?

På vilka sätt främjar kommunen helhetssyn och samverkan mellan olika nämnder och förvaltningar, till exempel kultur, utbildning, omsorg och fysisk planering?

Samlar kommunen systematiskt information om vilket kulturutbud som finns för barn och unga och hur detta används? Tar man i så fall hänsyn till olika åldrar, kön, sociala och nationella ursprung, bostadsförhållanden och funktionshinder?

Erbjuds personalen i förskola och skola löpande kompetens-utveckling i kulturpedagogiska perspektiv och metoder?

Stödjer kommunen samverkan och samarbete mellan till exempel förskola, skola, bibliotek och kulturförvaltning för att stärka kulturen för barn och unga?

Vilka initiativ tar kommunen för att kommunala förvaltningar och handikapp-organisationer skall samverka för att göra kulturen tillgänglig för barn och unga med funktionshinder?

Ges barn och unga möjlighet att komma till tals utifrån olika förutsättningar såsom ålder, kön, språk, religion, nationellt, etniskt eller socialt ursprung, bostadsförhållanden eller funktionshinder?

Hur tar den som styr kulturutbudet i kommunen reda på vad de yngsta medborgarna själva vill? Kan man inventera barns och ungas behov på ett bättre sätt?

Inhämtas barns och ungas åsikter i kulturfrågor som rör dem? Vilka strukturer finns för barns och ungas inflytande i kulturfrågor?

Hur tillgodoses barns rätt att fritt få uttrycka sin åsikt när det gäller kultur? Finns det till exempel ett diskussionsforum på kommunens webbplats?

Hur arbetar lokala barn- och kulturverksamheter för att skapa utrymme för barns och ungas egna initiativ och önskemål?

Utvärderas det lokala eller regionala kulturutbudet systematiskt utifrån vad barn och unga tycker, önskar och vill?

Återkopplas besluten till de barn och unga som beslutet rör?

Hur arbetar vi med att ge barn och unga möjlighet att ta del av ett kulturellt utbud speciellt skapat för barn och unga, oavsett ålder, kön, språk, religion, nationellt, etniskt eller socialt ursprung, bostadsförhållanden eller funktionshinder?

Hur ser kulturutbudet ut för barn i olika åldrar i kommunen? Ges det dansföreställningar för barn och unga? Ges det teaterföreställningar för barn och unga? Visas barn- och ungdomsfilm i skolan eller av andra arrangörer? Vilken typ av barnverksamhet har biblioteket? Hur

prioriteras inköp av barnböcker vid bibliotekets bokinköp? Finns det skolbibliotek på alla skolor? Finns det särskild verksamhet för barn och unga på det lokala och regionala museet? Hur ser musikverksamheten ut?

Finns det ett livaktigt föreningsliv med inriktning på kultur som barn och unga har tillgång till? Hur prioriteras barns och ungdomars kultur när kulturnämnden eller motsvarande fördelar bidrag till organisationer inom sitt ansvarsområde?

Finns fungerande strukturer för inköp av barnkultur, sker det någon samordning av resurserna?

Hur uppmuntrar kommunen, landstinget eller regionen de lokala konstnärerna och kulturarbetarna att skapa verk speciellt för barn?

Hur arbetar vi med att ge barn och unga möjlighet att själva skapa i olika former och ta del av andra barns och ungdomars kulturella och konstnärliga uttryck, oavsett ålder, kön, språk, religion, nationellt, etniskt eller socialt ursprung, bostadsförhållanden eller funktionshinder?

Finns det möjlighet för eleverna att pröva och bekanta sig med många olika kulturella uttrycksformer?

Vilket stöd erbjuds ungdomars idéer? Kan man erbjuda stöd till unga arrangörer inom till exempel musik, film och teater?

Hur ser möjligheterna ut för barn och unga att få stöd för nya och oetablerade kulturformer?

Vilka möjligheter finns för barn och ungdomar att sprida, visa eller framföra sina konstnärliga verk?

Finns arenor och mötesplatser där barns och ungdomars konstnärliga och kulturella uttryck kan visas, till exempel fritidsgårdar, ungdomsgårdar, kulturhus eller webbplatser? Har kommunen någon övergripande strategi för att stödja dessa?

Vet ungdomar i din kommun vart de ska vända sig om de vill ha hjälp med att ordna och finansiera kulturaktiviteter? Kan kommunen erbjuda vägledning och snabba beslutsvägar för att barn och unga ska kunna förverkliga sina idéer?

Finns det regionala kulturkonsulenter (till exempel film- eller konstkonsulenter) att tillgå för pedagogiskt arbete i skola och förskola? Hur utnyttjas denna möjlighet lokalt?

Deltar kulturpedagoger i det löpande arbetet i skola och förskola?

Används de professionella konstnärernas kompetens inom förskola, skola och andra barn- och ungdomsverksamheter?

Arbetar skolorna med de nya läroplansdirektiven om daglig fysisk aktivitet – som kan vara dans, nycirkus eller akrobatik – för alla elever?

Hur säkras att den kommunala kulturverksamheten, till exempel musik- eller kulturskolor, är allmänt känd bland barn och ungdomar? Är avgifter för deltagande eller till exempel hyra av instrument så höga att de utesluter barn och unga? Kan barnen få möta kulturskolan i sin egen skola?

Är de regler som omger kulturevenemang för vuxna också anpassade för barn och unga? Kan barnen vara med på teatern, i konsthallen eller på poesiuppläsningen på biblioteket? Är det som visas lämpligt för barn och unga? Framgår det tydligt i marknadsföringen om något är uppenbart olämpligt?

Presenteras det lokala kulturutbudet på ett för barn tillgängligt och lockande sätt? Kan det göras mer attraktivt för barn och unga? Finns informationen där barnen finns? Finns informationen på olika språk? Är informationen anpassad för barn och unga med funktionshinder?

Är entréavgifterna för teatrar, museer, filmvisningar med mera så höga att de utesluter en del av den presumtiva publiken? Skulle det vara möjligt att sänka kostnaden ytterligare för dem som är under 18 år?

Finns det möjlighet för barn och unga att ta del av ett kulturutbud på sitt modersmål eller med utgångspunkt i den egna kulturen?

Finns resurser avsatta till modersmålsundervisning inom skolan för att skapa möjligheter för barn och unga att ta del av det konstnärliga och kulturella livet på bästa möjliga sätt?

Har man i kommunen vid planeringen av kulturella aktiviteter tagit vara på de resurser, kunskaper, erfarenheter som människor från olika länder har?

UTVÄRDERINGSKORT

DELTAGARE / PUBLIK VUXEN

Deltagare publik – Vuxna

DINA TANKAR

- 1** När jag tar del av den här aktiviteten känner jag mig ...
upplyft / rörd / irriterad / oförstående / annat ...
(ringa in eller fyll på)
- _____
- 2** Vad har eget skapande för betydelse för dig? Var och hur utövar du det?
- _____

- 3** En kulturupplevelse är för mig mest ...
reflektion / inspiration / utmaning / utbildning / återhämtning
(välj den viktigaste, motivera gärna)
- _____

- 4** Vad tänker du om dessa påståenden? (kryssa)
	ja	nej	kanske
<i>Det kan vara viktigt att möta sådant som utmanar antingen genom sin form eller sitt innehåll.</i>	☐	☐	☐
<i>Folk vet bäst själva vad de vill se och göra.</i>	☐	☐	☐
<i>Konsten ska ta plats i samhällets alla rum.</i>	☐	☐	☐
<i>Det borde finnas platser där konstnärer och publik kan samtala om konst.</i>	☐	☐	☐
<i>Kultur är lyx.</i>	☐	☐	☐

Tack för din medverkan!

UTVÄRDERINGSKORT

DELTAGARE / PUBLIK BARN

Deltagare publik – Barn

DINA TANKAR

- 1** När jag deltog i den här aktiviteten kände jag mig (ringa in och skriv gärna mer)

glad / ledsen / irriterad / förvirrad / annat ...

- 2** Hur viktigt är kultur för dig och samhället – exempelvis gå på teater, måla, se på film, museibesök, dansa, lyssna på musik. (Kryssa och skriv gärna mer)

För mig:

inte viktigt

☐

ganska viktigt

☐

mycket viktigt

☐

För samhället:

inte viktigt

☐

ganska viktigt

☐

mycket viktigt

☐

- 3** Var upplever/gör du kultur mest? (välj viktigaste, motivera gärna)
med kompisar / hemma ensam / i skolan / på annan plats

- 4** Den här upplevelsen gav mig ... (ringa in eller skriv)

Tankar / idéer / vill göra själv (inspiration) / annat ...

- 5** Var borde man mer kunna se och göra kultur?

I mataffären / på torget / i skogen / annanstans ...

Tack för din medverkan!

UTVÄRDERINGSKORT

UTÖVARE VUXEN

Utövare – Vuxna

DINA TANKAR

- 1** Varför valde du att gå in i det här projektet?
målgrupp / samarbetspart / plats / annat ... (ringa in och förklara)

- 2** Vad är viktigast för dig att informeras om innan du medverkar?
(rangordna de tre viktigaste och kommentera)

- ☐ *Tekniska förutsättningar* (scendjup, publikplatser, lokal etc)
☐ *Målgrupp/målgrupper*
☐ *Storlek på grupper*
☐ *Marknadsföring på plats*
☐ *Resurser (arvode, boende, lokaliteter etc)*

- 3** Bästa/sämsta erfarenhet av mottagandet på plats från arrangör/
värd (aktuell eller tidigare aktivitet):

Bästa: _____

Sämsta: _____

Tack för din medverkan!

UTVÄRDERINGSKORT

MÖJLIGGÖRARE VUXEN

Möjliggörare – Vuxna

DINA TANKAR

- 1** Vad är avgörande för vilka evenemang/projekt ni går in i?

- 2** Var hittar ni den främsta informationen om vad som finns tillgängligt? Ex förslag från allmänheten, media, tips från annan ...

- 3** Hur stor del av era evenemang är samarbeten med andra parter? (Ange ungefärlig procentsats). Vilka är de?

- 4** Hur arbetar/arbetade ni med marknadsföring?

- 5** Bästa/sämsta erfarenhet av att arrangera kultur? (denna el tidigare)
Bästa: _____

Sämsta: _____

- 6** Vilka utmaningar innebär det att arrangera kulturprojekt/vandringsutställningar/dansföreställningar/residens/aktiviteter?

● **Tack för din medverkan!**